

ELOFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónap 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos petit sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

Nyíltár petit sor 40 fillér.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.

József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

Arad, 1911.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF

Szombat, július 29.

Ma számunk főbb közleményei:

- Tisza és Andrassy polémiaja
- Vízinség Aradon.
- Az aradi váltóhamisító.
- Nem lesz nyári szünet
- A magyar becsléltrend.
- Két aggastyán harca.
- Asszonyok a politikában.

Elzárták a vizet.

Arad, július 28.

A második nap teremté az Isten a vizet és a szárazföldet. A teremtőnek ez az intézkedése, sajnos, nem maradt örök és állandó érvényű, legalább nem reánk, aradiakra. Mától fogva az aradiak este tíz órától reggel öt óráig viz nélkül állanak. A vízvezeték, a kánikulára és a fenyegető vízhiányra való tekintettel egyszerűen elzárják.

Minél inkább fölhevít valami az embert a megbotránkozásra, annál nagyobb higgadtsággal kell azon gondolkodni. Nehogy az a vád érjen bennünket: a fölindulásban elfeledtünk a tárgyilagosságról, az igazságról.

A tanács, amely a vízvezeték zárgondnokának, s egyben a városi gépezet igazgatójának intézkedését jóváhagyta, bizonyára úgy gondolkodott: az éjszaka arra való, hogy az ember aludjék. Aki aluszik, annak

nem kell viz. Nehány korhely kedvéért nem érdemes a vízhiánytól félni.

Ez tévedés. Az éjszakák, különösen a mostani forró napokat követő éjszakák arra valók, hogy az ember levegőt kapjon. Különösen annak szól ez, aki nappal a munkában kinlódik s estig nem mehet ki az utcára, mert a napsugarak, meg a házak és az aszfalt kigőzölgése csak gyötrelmet okoz. Az ember ilyenkor csak éjszaka él s ne vétessék tőle rossz néven, hogy ezt a csöpp élet-élvezést nem éri be este tizig, hanem tizenkettőig, sőt azontul is, minden Jampolás nélkül meghosszabbítja. Az olasz városok lakossága nyaranta éjjel kettőig is az utcán van, hogy a tüztől ment levegővel a tüdejét megrakja. Akit tehát az egészsége kényszerít rá, hogy tizenkettőig is fönn legyen, annak vízre van szüksége.

— Hát tessék — mondja a tanács — megrakni tíz óráig annyi csuprot, csöbröt, üveget, amennyi csak tetszik! Aztán tarthat ez a rezerva-víz egész reggelig. Ez se áll. Mert ép ebben a kánikulai időkben a víznek csak úgy van értéke, ha némiképp hideg. A vízvezetékéből jövő viz maga se nagyon jéghideg. Mihelyt azt állani hagyják, — egy fél óra múlva langyos lesz, egy óra múlva pedig egészen állott. Mert, bármennyire is hihetetlen ez,

nincs mindenkinek jégszekrénye, sőt pincéje se!

A vizpazarlásnak hihetetlen mérve tapasztaltatott, — mondják. — Vanak pausálás vízfogyasztók, akik egész éjjel nyitva hagyják a csapot. Nincs okunk ezt a tapasztalatot kétségbe vonni, miután a legilletékesebb helyről nyilatkoztak róla. De mégis furcsa, hogy azok, akiket ez az értelmetlen, különös passzió vágya izgat, ezt csak nyáron művelik. Télen sohase volt senkire se panasz, hogy egész éjjel nyitva hagyja a csapot. Ha tehát most az éjszakáknak nagyobb a vízfogyasztása, azt nem lehet a fogyasztók hibájának, vagy csinyjének fölronni, hanem ép annak a helyzetnek, a melyet a meleg okoz. S ha a hőségtől kinzott közönség jobban igénybe veszi a vizet, azért az okos és lelkiismeretes hatóság nem büntet, hanem alkalmazkodni próbál a helyzethez.

De ép ez a különbség vállalat és hatóság között. Itt pedig be kell ismernünk egy nagy csalódásunkat. Nemrég roppantul vágyódtunk a városi üzemek iránt, a közszolgáltatást teljesítő vállalatok házi kezelésbe vétele iránt. — A város saját vállalata bizonyára jobban kielégíti a közönség érdekeit, mint a rideg hasznót kereső magánvállalkozás. Sajnos, másként van. A mig egy vállalat

Mari.

Írta: Lengyel Géza.

Harmadik hete bolyongtak hajón, vasuton, rozoga bérkocsik, egyforma hotelszobák között. A férfi meglegedetten, jóllakottan szivta a szivarjait, az asszony elégedetlen volt és haza kívánczolt.

— Elég volt, gyerünk már haza — panaszkodott, mikor az ura megint a menetrendet kezdte tanulmányozni.

A nászut tehát hamar befejeződött. Két héttel előbb, mint ahogyan tervezték. Gerely János feleségével együtt beállított a vadonatúj berendezett körüli lakásba. A férfi átment az udvari folyosón az ügyvédi irodába, az asszony pedig égő kíváncsisággal, boldog várakozással járta át az új birodalmat. A birodalomból Julis, az otthonról, Tiszavölgyből hozott szakácsné jelentkezett először, meg Mari, a szobalány. Julis természetesen kisasszonynak szólította Gerely Jánosné, született Csák Olga úrnagyasságát, azután zavarában visszaharagant a konyhába. Mari, a szobalány, ott maradt. Egyenesen, szertartásosan, de egészen fesztellenül állt. Inkább fensőbbégesen, elnézően, mint alázatosan mosolygott és közben fehér fogai látszottak. Fekete ruhája pompás termethez simuló és egy csipkés kis kötény élesen, fehérén vált el a sötét alaptól.

— Kérem szépen, — mondotta kipirult arccal Olga — mutassa meg a lakást.

— Tessék, nagyságos asszony — felelte készségesen Mari.

Kinyitogatta az ajtókat csendesen, teljes

nyugalommal, mint aki otthon van. Megmutatta a butorokat, szőnyeget, csillárokat. A hálószobát, szalont, ebédlőt. Csupa meglepetés, csupa raffinált szín és forma. V kis tiszavölgyi asszony sok mindenről azt se tudta, mire való. Kérdezősködni azonban nem mert. Csak az ebédlőnél tett megjegyzést:

— No, az ebédlő szebb nálunk Tiszavölgyön! Hiszen ez egészen üres!

Az ebédlő csakugyan üres volt. Egyszínű kárpit, vakító fehérre simított mennyezet. A mennyezet közepén néhány apró villamoslámpa. A keskenyebb falnál pohárszék és a nagy szoba közepén masszív, terített asztal. Egyetlen szőnyeg volt alatta, körül pedig tükörfényesen ragyogott a sima padozat. Üres, csaknem ünnepléses terem.

— Ez most így divat — jegyezte meg Mari. — Különben a Széki-gyár csinált mindent, még a képeket is ők hozták.

Olga hallgatott, noha nem sejtette, hogy a Széki gyár a legelegánsabb és legmégdrágább lakásberendező Budapesten. Mari bevezette a szobájába és segített átöltözni. Úgyesen, gyorsan dolgozott és apró toalettfogásai voltak, amikre a tiszavölgyi, kényelmes, tágas vidéki házból nem tanították Olga asszonyt. Szótlannul végezte a dolgát, de az asszonynak úgy tetszett, hogy alaposan megnézi és szigorúan megkritizálja a ruha, a fehérnemű minden darabját. És hogy nincs nagyon elragadtatva.

Dél jóval elmúlt, mire az ura átjött az irodából.

— Ugy-e gyönyörű minden? — kérdezte.

— Nagyon szép, — felelte elgondolkodva

az asszony — csak hideg egy kissé. Olyan apróságok hiányzanak. Nem is tudom, hogy mik?

— Majd veszünk néhány szép vázát — felelte a férfi.

Az ebédel Mari szolgálta fel. Nesztelenül járt és ünnepléses volt, mint egy udvarmester. Olga nem merte az ura kezét megfogni a jelenlétében és halkán, suttogva beszélt.

— Kicsoda ez a szobalány? — kérdezte ebéd után.

— Az Anna néni ajánlotta. Nála cseperedett fel, bizonyosan nagyon ügyes, hisz tudod, milyen fényes a néni háztartása.

Mari csakugyan nagyon ügyes volt. Olga asszony úgy gondolta, hogy tulságosan. Néha megrémítette, mikor zajtalanul, észrevétlenül megjelent. Az urát, aki kedveskedve csókolta meg, eltolta olykor:

— Vigyázz, mert Mari bejön.

Mari azonban diszkrét volt, a bizalmas együttest sohasem zavarta meg. Mindig dolgozott és kifogástalanul jól öltözött, kifogástalanul tiszta volt, akár egy komoly uri kisasszony. Varrni is tudott, himezni is, minden utcáról tudta, hogy merre van és a pazarul berendezett fürdőszoba csapjainak, meg a villamos csillárok kapcsolóinak konplikált szerkezetét ő magyarázta meg. Olgát zavarba hozta és félénkké tette ennyi tudomány. Odahaza az édesanyja hangos, patogó szóval egész sereg cselédet és egy népes családot dirigált és a jól megtermett, pirosarcu Olga, aki a házassága előtt nem sokat tudott a szerelemről, nagyon fontosnak tartotta a

lat magánvállalat, addig a közönségben az ő kuncsaftját látja, a kit minden lehető módon ki kell szolgálni. Ha kivételes helyzet van, hát kivételes munkával, leleményességgel, befektetéssel. **A** mint hogy a jó kereskedő se éri be, hogy a vevőnek azt mondja, hogy nincsen, a mire szüksége lenne, hanem török-szakad ügyességgel megszerzi azt. Ilyen a magánvállalkozás. A hatósági üzem azonban más. A referens, az üzem feje jelenti: „hja, nem lehet máskép.” A tanács pedig ráüti: „hát ha nem lehet másként, hát így lesz.” Ezzel az ügy, a jogorvoslat minden reménye és kilátása nélkül el van intézve.

Talán a vízművek zárgondnokát csakugyan komoly kényszer indította, hogy a víztől a lakosságot az éjszakák idejére megfossa. Nem tudjuk, számításba vette-e ő, s számításba vette-e a tanács minden kellemetlenséget, zavart és bajt, a mit ez a kegyetlen intézkedés okozhat, s bizonyára okozni is fog. S nem tudjuk, hogy minden szakértelem és minden leleményesség mellett is, csak ez az egy mód volt-e arra, hogy a vízhiányt meggátoljuk. Azt azonban tudjuk, hogy a míg a vízvezeték magánvállalat volt, egyetlen egyszer se fordult elő hasonló intézkedés. Pedig tíz év alatt voltak kánikulák, a mostanihoz hasonlóak is. Vagy akkor jobban viselte magát a közönség, mint most, a félig városi üzemmél szemben?

A román nemzeti színek viselete. A Magy. Táv. Ir. jelenti: Ismeretes a kormánynak az a konciliáns eljárása, amellyel a román nemzeti színek viselőivel szemben a múltban viseltetett. A kormány ugyanis utasította a csendőrsőket, hogy ha a román nemzeti színeket nem a magyar állam elleni tüntetés szándékából viselik, ne indítsanak miatta eljárást. A román izgatók

házasságban az ilyen parancsnokló háziasszonyi szerepet.

— Tudod, — mondta az urának — mindig azt hiszem, hogy lenéz engem ez a Mari. És hogy haragszik rám.

— Bolondság. Miért haragudna?

— Hát nézd meg. Az arca csinos, a termete is, a ruhája is. Kicsi kora óta szép, nagy lakásokban forgolódott. Tudja, hogyan kell bánni az emberekkel, a látogatókkal, a ruhával, az étellel. Annyit tud, amennyit egy asszonynak kell tudnia. Tulságosan kevés a különbség közöttünk és én mindig azt gondolom, hogy azt tartaná igazságnak, ha őt vette volna el valami jó módú ember és az ő parancsait lenéz valami falusi lány. Én félek tőle.

Gerely ámulva és nevetve csókolta össze.

— Milyen ötletek teremnek a te fejecskédben! Hogyan hasonlíthatod össze magaddal azt a lányt?

— Én nem is hasonlítom, de ő bizonyosan. És bizonyosan gyűlöl.

— Hát majd elküldjük.

— Nem lehet, mert semmi ok sincs rá — felelte lemondóan az asszony.

Néha az egész napját megrontotta a buzgó és kifogástalan Mari. Végre a szerelem lépett jótékonyan közbe. Egyszerű és nagyon közönséges szőke bajuszt viselt a szerelem. Az esti órákban jelent meg a konyha vidékén és megjelenését észrevette egyszer a félig nyitott előszobajtón át Olga asszony is. A jelenet izgatónak volt. A szőke fiu átkarolta Marit és olyan forró, hozzu, hangtalan csókot nyomott a szájára, hogy elállott tőle az Olga lélegzete is. Kipirultan, haragosan szaladt vissza a szobájába az asszony. Egyszerre visszatért — nem

a kormány jóindulatát azzal hálálták meg, hogy a román nemzeti színeket a legféltelenebb izgatásra használták fel. Ezért most a kormány utasította a hatóságokat, hogy a román nemzeti színekkel üztött minden visszaélést a legszigorubbtoroljanak meg.

Tisza és Andrassy polémiája.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 28.

Emlékeztet, hogy Tisza István gróf legutóbbi parlamenti beszédében néhány kemény igazságot mondott Andrassy Gyula grófról. A határozatlan, tétova politikus hosszabb cikkben felelt Tisza szatirikus megjegyzéseire. Most pedig Tisza gróf adta meg a választ ötletesen, talpraesetten, amely Tisza minden megnyilatkozását karakterizálja. Andrassy cikkéből közöljük a következőket:

Nagy elvi harcok percében a „személyes kérdések” kevésbé vannak nyemre. Az országot az érdekli, hogy helyes politika-e az, mely az ujonctulak emelésével együttesen akarja a hadsereg szolgálati viszonyainak bizonyos reformjait biztosítani; de az országot kevésbé érdekkelheti, hogy én mit beszéltem pár hónap előtt Tisza István baráttal — s hogy erről a beszélgetésről „a vererek a háztetőkön” mit „csiripelnek.” Miután azonban Tisza István gróf — minden személyes támadástól ment — teljesen objektív beszédemre: személyes támadással felelt, én is kénytelen vagyok személyes kérdéssel foglalkozni, de ezt nem teszem a képviselőházban, hanem a sajtóban, mert Tisza jelenleg nincs Budapesten és tudom, hogy, ha a képviselőházban beszélnek, jóakaróim a kormánypárt körében azonnal obstrukcióval vádolnának. Mielőtt azonban Tisza vádjának érdemleges részével foglalkoznám, pár megjegyzést kívánok beszédének reám vonatkozó egyes állításaira tenni. Tiszában, ugylátszik, hogy csodálkozást keltett magatartásom. Sajnos, Tisza eljárása engem sem lepett meg kevésbé, mint őt az enyém. Mindenne el voltam készülve, csak arra nem, hogy Tisza abból fog ellenem fegyvert kovácsolni, hogy iránta bizalommal viseltetem; hogy az ország kormánya élén egy időben őt szerettem volna látni. Ez mindenestre csodálatos néme a viszonzatszolgáltatásnak, amely azonban nem fog attól visszatartani, hogy ha újra az ország érdekében levőnek tartanám kormányrajutását, azt újra kívánjam és elő-

is tért vissza, most jött meg — az önérzete. Keményen megnyomta a csengőt, hangosan, ellenmondást nem tűrő hangon — ahogyan otthon az anyjától tanulta — kimondta a halálos ítéletet:

— Maga elmegy elsején, Mari. Nem tűrök olyan lányt, akinek szeretője van.

Szegény Mari összeesett, alázatos szolgáló lett hirtelen. Mentégetőzött egy kicsit. Hogy ő tisztességes lány és vélegénye az a fiu, a legkomolyabban. Azután megtörtén, bánatosan ment vissza a konyhába. Olga Tiszavölgyről hozatott új szobalányt, aki nyikorgós, hangos cipőben járt, el elbukott a parketton, törte az edényeket, de cuppanós csókokat nyomott az asszony kezére. Sok baj volt vele, de az asszony megélenkült, felvidámódott, kiabált, veszekedett is néha és nem akartán észrevenni, hogy a tiszavölgyi lány könnyen és barátságosan köt ismeretséget villamoskocsissal, levélhordóval, sőt szeneslegénynyel is. Marit még egyszer látta, néhány hónap mulva. A szőke fiuval ment együtt. Azaz hogy elől ment foltos munkásruhában a szőke fiu, utána egy nagy kosarat cipelt az összeroppant, lesóványodott, megkopott Mari. Olga meghökölt egy pillanatra, mert nyilvánvaló volt, hogy ezekből egy pár lett. Ha gondolkodott volna egy kisé, még szemrehányást is tett volna magának, amiért erkölcstelennek bélyegezte Marit. Az idő azonban elmúlt, apró vendég érkezett a családba és Olga asszony nem ért rá azon töprengeni, miért o'y tökéletlen a teremtés, miért nem ad valami kétségbevonhatatlan jelet, ami a legosinósb és legkorrektebb szobalányt is gondosan, pontosan elválasztaná az asszonyától.

mozditsam. Tisza azt is mondja: hogy „nem tehet róla” — de ifjúkori barátsága melegével nézi pályafutását. A „nem tehetek róla” — kissé lehangoló ugyan, de azért mégis köszönettel fogadom jóakarát — csak azt kérdezem tőle, nem találná-e megfelelőbbnek, a barátságához méltóbbnak, ha a nagy nyilvánosság előtt nem beszélne róla, hanem inkább azzal honorálná, hogy nem támadná meg személyemet, mikor én senkit sem támadtam meg személyében.

Tisza kifogásolja, hogy én a 67-eseket megosztom és ezzel ellentmondásba keveredem önmagammal.

Hát az meglehet, hogy megosztom a 67-eseket, de merem állítani, hogy ezzel mégsem ártok annyit a 67-nek, mint ő, aki egyszer már hibája következtében győzelemre segítette a 48-asokat, aki most megint olyan politikáért lelkesedik, amely lehetetlen helyzetbe hozza a 67-es pártot.

S amikor arról beszéltem, hogy nem merem megosztani a 67-eseket, hogy ezzel olyan jelszavakat erősítenék, amelyek nem felelnek meg az én politikámnak: akkor a bankról és a personal unioról volt szó, — nem pedig a hadsereg megmagyarosításáról. Ha akkor is arról lett volna szó, ami végett harcoltam Fehérváry idejében, ami mellett kitarítottam, mint miniszter, ami mellett most szót emeltem: akkor biztosan az ellenzék mellé állottam volna. Akkor nem főttem volna attól, hogy elfelejtette e már Tisza, hogy amikor még gyenge volt a jelenlegi kormány, semmit sem tettem elene, hogy pártomat felosztattam, ámbár nagy részében volt harci kedv elég. Talán ezzel mindent megtettem, amit a katonai javaslatok sikere ellen megtehettem? Talán azt hiszi Tisza, hogy Justh szövetségét a szocialistákkal én közvetítettem; talán azt hiszi, hogy én hatottam arra, hogy a két 48-as párt szövetkezzék? Talán úgy van informálva, hogy én fáradoztam azon, hogy az egyenlő, tükös és általános szavazati jog megvalósítását követeljük a véderőreform megvalósítása előtt? Talán azt hiszi Tisza, hogy a technikai obstrukciót én indítottam meg? Talán azt hiszi, hogy a küzdelem kezdete óta szakadatlanul Budapesten ülök, hogy mindazt megtegyem, ami csak lehető, ahhoz, hogy a kormány javaslata megbukjék?

Én Tisza személye iránt rokonszenvennel és tisztelettel viseltetem. „Nem azért mert nem tehetek róla” és nem bírom az ifjúkori emlékeket legyőzni, hanem azért, mert sajnos, a magyar politikai világ szegény tehetségben és szegény önálló, szilárd jellemben. Tiszát pedig nagy tehetségű, férfias jellemű jó hazafinak tartom.

Ezért sajnálom élességét, azért sajnálom azt a szokását, hogy személyeskedik és sért, amikor ez teljesen fölösleges, hogy ellenségeket csinál magának minden igaz ok nélkül. Nekem nem árt meg támadása; ellenségévé sem fogok válni miatta: csak sajnálom, hogy ő, aki objektív vitát állhat, rossz példát ad és az ellentéteket mindig kiélesíti, amikor ugy is olyan nagy nálunk a személyeskedés és gyűlölködés.

Tisza István ma ezt felelte Andrassynek:

Egész életemben távol igyekeztem a közügyek tárgyalásától tartani minden személyes momentumot. Utolsó beszédembe sem kevertem többet, mint a mennyit a kérdés helyes megvilágítása föltétlenül megkövetelt. Most is Andrassy Gyulának csak azon állításaival szándékozom foglalkozni, a melyek tisztába hozatala a közügy szempontjából szükséges.

Mindenekelőtt konstatálnom kell, hogy egy árva szóval sem vétettem a kötelező diszkrétció ellen és bizalmas beszélgetéseink tartalmából semmit nyilvánosságra nem hoztam. Huzamosabb ideig folytak még eszmésérák abban az irányban, hogy az egész alkotmánypárt résztvegyen az új párt alakításában. E tárgyalásoknál szó volt a választójogról, szó volt az országgyűlés időközben bekövetkezett felosztásáról, szó volt bizonyos személyek iránti bizalmatlanságról, szóval mindenről a világon, csak a katonai kérdésről nem.

Már pedig engedelmet kérek, azt — ha csak igen nagyfoku könnyelműség vádjának nem akarja magát kitenni — tudnia kellett Andrassy Gyulának, hogy a kétévi szolgálat behozatala mellett az ujonclétszámunk most kontemplált mérvére föltétlenül szükség van. Hiszen ez nem több annál, amit a Széll-féle javaslat kívánt és a kétévi szolgálat által okvetlenül igényelt fölemelésnél és már a koalíciót megelőző tervezetések ezen mérték körül mozogtak.

Nem tételezhettem tehát föl Andrassyról,

aki egész minisztersége alatt első sorban a katonai kérdéssel foglalkozott, azt a felületességét, hogy az ujonclétszám fölemelésének szükséges mértékét ne ismerje és nem kérdeztem külön meg tőle azt, hogy a létszámemelést megszavazza-e, amikor az én vállalkozásom számára támogatását ismétellen följánlotta. Hiszen sértőnek tartottam volna ő reá nézve, ha ebben kételkedem.

Hogy pedig ő mit és hogyan ajánlott nekem, arról még most, a tőle jött provokálás után sem beszéllek, egyszerűen megelégszem a terebesi nyilatkozat azon szavaival, amelyekben elismeri Andrássy, hogy engem kormányalakításra akart reáírni s azután így folytatja:

„Igaz az is, hogy akkor azt ígértem, hogy minden lehető megteszek azon célból, hogy kormányt alakíthasson, hogy az alkotmánypárt tagjai támogassák és pártjához csatlakozzanak.“
Hát nekem most ennyi is elég, és arról biztosíthatom Andrássy Gyulát, hogy ha én tennék ilyen nyilatkozatot, akkor nem ismernék semmiféle mentális reservatiót.

Végül csak két dolgot: a leghatározottabban vissza kell utasítanom azt a légből kapott vádat, mintha akadna bárki is közöttünk, a ki a kilences bizottság programját tökéletlenül akarná megvalósítani. A mi ebből még hátra van, a jelvények rendezése, azt már a kilences bizottsági program elfogadása biztosította a magyar nemzetnek s annak mielőbbi beváltásához politikai reputációját köti az egész munkapárt.

Azt pedig készségesen elismerem, hogy nem követ el mindent Andrássy, hogy a katonai kérdésre vonatkozó jóslata beváljon. Igaza van, okozhatna még sokkal több kárt. Én istenem, hiszen olyan könnyű kárt okozni. De ettől talán mégis vissza fogja őt tartani, ha felelőssége tudatában nyugodtan átgondolja az utolsó nyolc év történetét.

Vizinség Aradon.

— Az éjjelre elzárt vízvezeték. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 28.

A pokoli hőség ellenére is, a rendkívül fürge és akció képes tanács szombat éjjelre kellemesnek egyáltalán nem mondható meglepetésben részesíti azokat, akik az elviselhetetlen forróság által gyötörve és kinezva éjjeli nyughelyeikről felszerkenve a vízvezetési csapoz sietnek, hogy égető szomjukat egy pohár hideg vízzel enyhítsék. A csapatot kinyitva hiába várják az enyhet adó hűs cseppet, szombat éjszaka már nem ontja áldását az aradi vízvezeték.

A tanács ma tartott rendkívüli ülésében gondolta ki azt a kánikulai tréfát, hogy az aradiak nyaralását kellemesebbé teszi és *este tíz órától reggeli öt óráig megengedi a vízvezeték szünetelését.* Éjszakára nincs víz a csövekben büntetésül azért a pazarlásért, melyet a közönség a vízzel elkövet.

Tegnapelőtt jelent meg a tanács figyelmeztető hirdetése, melyben tudomására adta a közönségnek, hogy a kutak vize apadóban van és féltő, hogy a vízvezeték felmondja a szolgálatot, ha a közönség nem hagyja abba a vizpazarlást és egy pohár víz miatt percekig tartja nyitva a vízcsapot. A közutak mellé rendőrszemelt állítottak, hogy a külváros lakossága csak éppen annyi vizet vigyen, amennyi ivásra szükséges.

Szathmáry Károly zárgondnok tapasztalata szerint ez a felhívás absolute nem használt, mert míg három nap előtti a vízvezeték 2600—2700 köbméter vizet termelt, addig ma, noha utca öntözésre nem szolgáltat vizet, négyezer köbméter vizet fogyasztott el Arad lakossága. A város ugyanis a locsolásra szükséges vizet a waggonyártól, a teksztill-gyártól, a Széchenyi-malomtól és a vasutól kapja költségen és ez napi ötszáz köbméter viznek felel meg. Tehát ezt is számításba véve, a zárgond-

nok állítása szerint napi 4500 köbméter vizet fogyaszt el, noha a közönséget takarékosra intették. Ezért ma reggel sürgős elterjesztést tett a tanácsnak, hogy most már radikálisabb módon lásson hozzá a vízvezeték mentesítéséhez, mert az állandó szárazság következtében a kutak vize nehezebben gyülemlik és a folyton munkában lévő szivattyúk oly nagy munkát végeznek, hogy fél a vízszlop hirtelen lezállásától.

A tanács azonnal rendkívüli ülést tartott, melyen Tisch Mór dr. főorvos és Szathmáry Károly üzemigazgató is megjelent, ahol személyesen megismételte a beadványában foglaltakat. A beállható vizinség elhárítására vonatkozólag először azt javasolta, hogy vízvezeték a délutáni órákban zárassa el a tanács, például két és öt órák között.

Ezt a veszedelmes tanácsot egyhangulag elvetették, mert attól tartottak, hogy erre a közönség jogos felháborodása következhetne. Majd peddig abba állapodott meg a tanács, hogy kivételes intézkedést tesz és a vízvezeték éjjeli szolgálatának szüneteltetését akként engedélyezi, hogy a *magánvezetéseket este tíz órákor, a közutakat este nyolc órákor zárassa el a vízmű és reggel öt óráig az üzemet szüneteltethesse.* Este tíz órától éjfélig azonban a gépek dolgoznak, mert a vízrezervoárt, mely háromszáz köbméter vizet vesz fel, meg kell tölteni, hogy tűz esetére legyen a vezetékben víz. Elrendelte továbbá, hogy minden este az összes vizes hordók megtöltendők vízzel és a tüzoltáshoz első sorban ezek használandók fel. Ezekről az intézkedésekről a lapok és hirdetmény útján értesítik a közönséget.

A vizívó publikum bizonyára azt kérdezheti emez intézkedések hallatára, hogy miért nem kényszeríti a város (a folyton emelkedő fogyasztásra való tekintettel) a vízvezeték a kutak szaporítására? Ercze a kérdésre is egy igen jellemző választ kaphat. Meg van a kut és a vize használatba nem vehető. Oly szerencsétlenül tört Európára a hőhullám, hogy a harmadik kut vize épp akkor van fent a budapesti bakterológiai intézetnél vegyvizsgálat alatt, mikor arra égetően szükség lenne. A kut vizét ugyanis az említett intézet egy kissé gyanusnak találta. Ez nem azt jelenti, mintha a víz rossz, vagy ártalmas lenne, hanem hosszabb ideig tartó vizsgálatra van szükség, míg a víz tartalma felől tiszta képet nyer az intézet.

Ezt a magyarázatot minden megjegyzés nélkül el kell fogadni és várjuk türelemmel, amikor a harmadik kut vizét a közönség rendelkezésére bocsátják.

Minthogy olyan értesülésünk volt, hogy a vizinséget nem a kutak apadása, hanem a *szivattyú gépek elégtelensége okozza* és ez olyan mulasztás lenne, melyért a közönséget szenvedtetni nem szabad, mert ez nem *vis major*.

Felkerestük Szathmáry Károly zárgondnokot, hogy tőle felvilágosítást kérjünk.

— A vizinség egyedüli komoly oka —
mondotta Szathmáry zárgondnok — a rettenetes szárazság. Ennek következtében a talaj vize melyből a kut táplálkozik, nehezen jut el a kuthoz és erre való tekintettel kimélni kell a kuthoz. Beállhat ugyanis az az eset, hogy a nagy igénybe vétel mellett egy nem várt pillanatban egyszerre hat méterrel esik a vízszlop és akkor nincs az az erő mely ismét felszívja a szivásra most valamennyi szivattyúba van kötve és mi elég vizet tudunk szolgáltatni, ha a közönség nem pazarolja. — Mi helyt azt látom, hogy a vízfogyasztás egy normális maksimumra száll alá — mert a mai 4000 köbméter abnormalis —

akkor ismét megindul az éjjeli vízszolgáltatás. Az első kiadás eső után azonnal megszűnik a kivételes intézkedés szükségessége. Ha akár a vármegye területén lenne eső, akkor is igen előnyösen változnák a helyzet. De kitudja meddig tart a hőség és a vízműveket nem szabad abba a helyzetbe juttatni, hogy a nappali fogyasztásban zavar álljon be. Ha csak három-négy napig pihennek éjjel a kutak, akkor is igen előnyös helyzetbe jutunk, mert a további zavarok ki lesznek zárva. Én sajnálom legjobban, hogy a közönség éjjel viz nélkül lesz, de ennek ő maga az oka, mert a pazarlással kényszerítette bele ebbe a helyzetbe a vízvezeték. Éppen a szegényebb néposztály és a pausalét fizetőik érdekében történik ez a kivételes intézkedés, mert őket akarjuk a nap egész folyamán bőségesen vízzel ellátni. Tapasztalati tény, hogy olyan helyeken, ahol vízóra nincs egész éjjel nyitva vannak a csapok és egy pohár hidegebb vízzel elfolytatnak öt-hat hektolitert. A fürdés kérdésén véleményem szerint, igen könnyen lehetne segíteni. Csak néhány mentőcsónakot kellene megfelelő rendőrral és uszómesterrel a Maros partján elhelyezni és akkor lenne fürdőző alkalom elég.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színházi műsor:

Szombat: Végrehajtó nr. bohózat. Vendrey, Tapolczay és Kardos Andor vendégfelléptével.

Vasárnap: Délután *Mozgófényképek*, bohózat. Vendrey és Tapolczay vendégfelléptével. Este: *Sabinók elrablása*, vígjáték. Vendrey és Tapolczay vendégfelléptével.

* *A páholy*. Jó darab, mulatságos darab, melyet Vendrey és Tapolczay kedvéért minden nyáron előadnak, változatosan nagy érdeklődés és tetszés mellett. Az idei reprint a két nagy-szerű művész felléptén kívül még két aktualitás tette érdekessé. Csiz Pepi szerepében Kardos Andor a Magyar színház tagja mutatkozott be a közönségnek. Dinszky Cézár szerepében pedig Heltai Jenő vett búcsút az aradi publikumtól. Kardos Andor tehetséges művész ember, aki még ebben a talentumának teljesen idegen szerepben is figyelemreméltó volt. Intelligens művész, akit azonban szivesebben láttunk volna komolyabb szerepben, ahol kellőképp érvényesülhetett volna. Így is szép sikere volt és élvezhette a közönség rokonszenves fogadtatását. Ma este vett tőlünk búcsút rövid egy éves aradi működés után Heltai Jenő. Kiváló talentumával végig kedvelt tagja volt társulatunknak és sajnálkozással látja a közönség a kvalitásos művész távozását, akinek sok pompás alakításában volt alkalma gyönyörködni. (H. G.)

* *Vizörön*. (Bibliai kép az Apollóban.) A bibliai tárgyú képek közül kitűnők a *Vizörön*, amelyet szombati műsorán mutat be az Apolló színház. Az emberiség legnagyobb történetét élethű reprodukcióban adja vissza a mintegy kétszázötven méteres mozgóképek, amelynek cselekményekor igénybe kellett venni a kinematografiának a legrefináltabb eszközeit is. Budapestben mutatták be utoljára ezt a nagy konstrukciója bibliai képet s a színház, amely megszerezte a gyártól a képet, nagy sikereket ért el. A szombati műsornak érdekfeszítő sőt ma vannak egyébként is. A vasárnap szerencsétlenség, emiatt kép a színház művészi alkotása a filmgényvesztésnek. A műsornak egy ötszáz méteres filmgyönyörű drámát mutat, mely a mexikói felkelők életéből, a ragasztó mozgóképekkel is a legsikerültebbek jutottak a szombati műsorra. A nagy hőségre való tekintettel az Apolló igazgatósága megszaporította a ventilátorok számát, úgy, hogy a színház nézőterén absolute nem érezni a nagy meleg, sőt a közönségnek a levegőcsapásban van nézve az éjszakai zónáknak, mert a színház nem ismert a közönségnek a nyári hőmérsékletet.

Az aradi váltóhamisító.

— A Holtzer-ügy főtárgyalásának első napja. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 28

Ma kezdte tárgyalni az aradi büntető törvényszék Holtzer Mihály aradi ruhakereskedő ama nagyszabású bűnpörét, amely Holtzer tömeges váltóhamisításából keletkezett. Tudvalevőleg Holtzer egész csomó hamisváltóval állítólag kétszáz ezer koronát csalt ki Tóth József aradi paraszt milliommostól. A váltókon Arad és környék legelőkelőbb férfiai szerepeltek, akiknek a nevét az öreg Holtzer hamisította meg. Vádat emelt még az ügyész Holtzer Mihály fia, József ellen.

Fél tizkor nyitotta meg Köller János táblabíró, a tanács elnöke a tárgyalást. A tanácsban helyet foglaltak még Aknay Andor dr. és Lukáchy Miklós kir. törvényszéki bírák és Farkas Győző dr. jegyző. A közvédat Morocza Dénes kir. ügyész képviseli.

Az elnök rendeletére bevezetik a vádlottakat. Előbb Holtzer Mihály lép be a börtönörré tamaskodva. Ugyszólván rá se lehet ismerni, a hosszú fogság, legalább látszólag, teljesen megtörte. Meggörnyedve, nehezen lépked. Haja és szakála, melyet az utóbbi időben növesztett, teljesen ősz. Jobbkeze folytonosan remeg. Nem néz senkire, egyenesen a vádlottak padja felé halad. A szuronyos börtönőr nem melleje ül, amint ez szokás, hanem kissé távolabb egy székre. Holtzer Józsefet, ki nem volt letartóztatva, nem kíséri börtönőr. Látszólag teljesen nyugodt, körülnéz, meghajlik az elnök előtt s apja mellé ül.

Az elnök először Holtzer Mihályhoz intézi az általános kérdéseket. Holtzer fel akar emelkedni, de egész testében remeg. Az elnök megengedi, hogy ülve adjon feleleteket. Az általános kérdésekre halkán, alig hallhatólag felel, hangja meg-megcsuklik, beszéd közben hosszabb pauzákat tart. Elmondja, hogy 71 éves, Szegeden született, nős, két gyermekatyja. Szabómunka vállalkozása volt, legutóbb fia üzletében volt alkalmazva.

— Volt fizetése?

— Hát, ami kellett, azt megkaptam. Ha pénzre volt szükségem, mindig kaptam a fiamtól egy két száz koronát.

— Önálló keresete nem volt?

— Utoljára nem. Legfeljebb a magyar diszruhák készítésével kerestem.

— Micsoda iskolákat végzett?

— Kereskedelmit.

— Van-e valami testi fogyatkozása?

— Szívbeteg és asztmatikus vagyok.

— Büntetve volt már?

— Nem!

Ezután Holtzer Józsefhez fordult az elnök. A fiatal Holtzer elmondja, hogy nős, két gyermek apja, bejegyzett kereskedő. Gimnáziumot és kereskedelmi akadémiát végzett. Vagyonát, mely üzletéből és annak felszereléséből áll, harminc-negyvenezer koronára becsüli. Katona volt, tartalékos hadnagy.

Elnök megállapítja, hogy Holtzer Mihály védelmét Nemess Zsigmond dr., Holtzer Józsefét pedig Nagy Sándor dr. látja el. Tóth József képviselőjében Kertész Miksa dr. jelent meg. Felolvassa a beidézett tanúk névsorát, hogy megállapítsa, kik jelentek meg.

Holtzer Mihályné nevének felolvasásakor Nagy Sándor dr. kérvényt nyújt át az elnöknek, melyben Holtzerné bejelenti, hogy törvényadta jogával élve férje és fia bűnpörében a tanuvallomást megtagadja Moskowitz Jakab helyett fia József nyújt át egy orvosi bizonyítványt, melyben igazolja, hogy súlyos beteg s így nem jöhet el a tárgyalásra. Az írásszakértők közül csak Almásy Pál jelent meg, Szathmáry István fűrdön tartózkodik, az idézést nem vette át. Kertész Miksa dr. Tóth József képviselőjében ellenőrző szakértőül Brenoszil Sándor dr.-t budapesti rajziskolai tanárt nevezi meg. Az elnök, miután Brenoszil irataiból megállapította, hogy a pestvidéki kir.

törvényszék állandó írásszakértője, tudomásul veszi.

Morocza Dénes kir. ügyész kéri, hogy Gencsy Kálmán tanut, ki Dáván tartózkodik újból idézzék meg.

Nemess Zsigmond dr. védő ezt ellenzi, miután e tanuvallomásnak előreláthatólag nem lesz fontossága.

Nagy Sándor dr.: A védelem gyanuja az, hogy Moskowitz Jakab tanu nem beteg, csupán ki akar bujni a vallomástétel alól. Tegnap többen kocsikázní látták. Moskowitz ugyan a vád tanuja, de a védelem abban a helyzetben van, hogy összes állításait pontról-pontra megcáfolhatja. Gyanus nagyon az ő távollomása. Indítványozom, hogy a törvényszék küldjön ki egy törvényszéki orvost egészségi állapotának megvizsgálására.

Morocza kir. ügyész hozzájárul Nagy Sándor dr. indítványához.

Elnök elrendeli a tárgyalás megkezdését. Az indítványok fölött később dönt a bíróság. Felszólítja a tanukat, hogy távozzanak a teremből.

Holtzer Mihály vallomása.

A tanúk távozása után Farkas Győző dr. jegyző folvassa a vádiratot Holtzer Józsefet kiküldte az elnök, azután Holtzer Mihályhoz fordult:

— Hallotta a vádat? Csalás és harmincnyolc rendbeli magánokirathamisítás büntetével van vádolva. Elősméri bűnösségét?

— Nem!

— Hát nem ön hamisította a váltókra az aláírásokat?

— De igen!

— Magyarazza meg akkor, miért nem éri magát bűnösnek?

Holtzer Mihály felemelkedik a padról. Az elnök hasztalan int, hogy üljön le, nehezen, vontatott, esoszogó léptekkel a bírák emelvénye felé közeledik. Egy hosszú per alatt elér a tolmácsok asztaláig, két kezével belefogózik s halk, izgalomtól remegő hangon felel.

— Takimtetes királyi törvényszék! Nagyságos elnök ur! Körülbelül husz-huszonnégy év előtt ismerkedtem meg Tóth Józseffel. Akkor számított le nekem először egy váltót, nagyon magas kamatláb mellett, amelyet lejáratkor pontosan beváltottam. Később ismét megszurultam s hozzá fordultam. Ez alkalommal körülbelül 8-10 000 forintot vettem tőle kölcsön. A lejáratkor nem volt pénzem fizetni, hát más váltókat adtam neki, amelyeken mások voltak az elfogadók.

— Ezek az elfogadói aláírások hamisak voltak?

— Nem! Hanem lejáratkor megint nem tudtam fizetni s ekkor hamisítottam meg először az elfogadói aláírásokat.

— Mikor történt ez?

— Körülbelül 15-18 évvel ezelőtt. A hamis váltókért aztán kiadta az eredetieket. A tőkét sohasem kérte, csak a kamatokat. Ez így ment egy darabig, de végül már a kamatokat sem tudtam fizetni. Ekkor azt mondta Tóth, hogy a kamat fejében „adjak neki könyvköveteléseket írásban.” A követelések átcedalását azonban már a következő lejáratkor meguntam s azt követelte, hogy a kamatok fejében adjak neki váltót. Nagyon meg voltam döbbenve, de a kezében voltam, nem tehettem semmit. Adtam neki váltót, aláírtam olyan nevet, amilyen épen eszembe jutott. A váltókra a hamis aláírásokat mindig Tóth József előtt irtam alá. Ő látta... ő látta, tudomása volt a dologról. Azt hangoztatta folyton, hogy nem baj, ugysem kerül a váltó senki elé... Így jött a dolog össze.

— Ezeket a váltókat, melyeket így kamat fizetés fejében adott, ezeket sohasem cserélte ki?

— De igen. Minden hat hónapban adtam

ujat. Mondtam is Tóthnak, minek költ maga ennyi pénzt váltókra? Azt felelte: maga ehhez nem ért, a váltó elévül, ujat kell adni. Kezében voltam nagyságos ur, nekem mindent meg kellett tenni!

Az elnök ezután a hamisított váltókat mutatja fel egyenként Holtzernak.

— Nézze meg ezt a váltót. Ezernégyszáznövevan koronáról szól, 1911. június 22-én járt le. Deutsch Mór szerepel rajta mint elfogadó. A kibocsájtó és forgató aláírása olvashatatlan. Tóth azt vallotta, hogy maga elhitette vele, hogy a kibocsájtó és forgató a fia, Holtzer József. Kié ez a három írás?

Holtzer egy ideig nézegeti a váltót.

— Mind egy írás ez!

— Mind maga irta?

Holtzer halkán felel.

— Mind.

— Mikorról való ez a váltó?

— Ez van már 15 esztendő!

— Ha már az elfogadói aláírást hamisította, minek kellett még ezt a két aláírást is? Miért szerepeltette a fiát, mint kibocsájtót és forgatót?

— Ezt Tóth parancsolta így. Azt mondta, úgy szép a váltó, ha sok aláírás van rajta.

Az elnök egy másik váltót mutat fel.

— Lejárat 1911. július 10. Ezerkétszáz korona. Elfogadó Reichert Károly, ugyan az a két olvashatatlan aláírás, mint kibocsájtó és forgató.

— Ez is 10-15 év előtti.

— Erre is ön hamisította az aláírásokat?

— Igen, az ő jelenlétében, a lakásán.

Ezután következik egy 1300 koronás váltó, melyen Reichert Károly és egy 5500 koronás melyen Steiner Jakab neve szerepel. A forgató és kibocsájtó mindenütt Holtzer József.

— Ismeri maga ezeket, kiknek a nevét a váltóra irta? Deutsch Mór is ismeri?

— Nem.

— Hát Reichert Károlyt és Steiner Jakabot?

— Ezeket igen.

— Négyezernégyszáz koronás váltó. Nincs rajta se kelet, se lejárat. Elfogadó Károlyi Gyula gróf, a forgatónak aláírása olvashatatlan. Ön irta ezt is?

— Igen.

— Ennek nincs lejárat. Hát ezt mikor irta?

— Oh már régen. Talán hét vagy nyolc éve. Nem engedte Tóth, hogy dátumot irjak, azt mondta, hogy csak maradjon így.

— Egy 4800 koronás váltó kelet és lejárat nélkül. Elfogadó Károlyi Gyula gróf. Miért szól ez a váltó nagyobb összegről, mint az előbbi?

— Volt rá eset nagyságos ur, hogy Tóth ott is tartotta a váltókat, mikor kieseréltem, nem adta ide a régít. Vagy pedig elfelejtettem elvinni s aztán letagadta, hogy otthagytam. Nem minden váltó van itt, még többnek kell lenni, még van neki otthon egy csomó!

— 2200 koronás váltó. Elfogadó Kintzig Vilma. Ki ez, ismeri? A rendőrség jelentése szerint ismeretlen!

— Nem ismerem! Ezeket a neveket Tóth diktálta, amint épen eszébe jutott. Nekem azt kellett írnom, amit ő mondott!

Sorban mutatja fel a váltókat az elnök. Egyrésztükön ismert egyéniségek szerepelnek, a legnagyobb részén azonban fiktív nevek. Egy 4600 koronás váltóra Justh Gyula nevét irta rá Holtzer, egy 1600 koronás pedig Lócs Rezső szerepel. Az elnök ennél a váltónál megkérdezi:

— Nem kapott tőle meghatalmazást, hogy aláírja a nevét?

— Nem.

Urbán Iván egy hatezer koronás váltó elfogadója. Majd ismét egy csomó fiktív név: Bobus Mihály báró, Darányi Miklós, Urbán Imre, Jakabffy Lázár, Tedeschy Viktor nevére egy 1600 koronás váltót hamisított Holtzer, Spilka Antal volt főispán nevére egy 4600, egy 2800 és egy 1850 koronás, Nachtnébel Ödön 1800 koronával szerepel. A 73. számú váltót egy társas cég jegyezte: Müller és fia. Lukács Gyula földbirtokost csak 800 koronára becsülték, míg Kalmár Nándor nyomdatulajdonost 1200 koronára. A Haberéger család két taggal szerepel. Vásárhelyi Bélának is jutott egy 1500 koronás váltó, Szántay Lajos építész mindössze 380 koronára értékelték. Könyvesség Lajos gróf 1300 koronával, Sarlot Donokos 3500 koronával szerepel. Egy váltón a Holtzer család szerepel; rajta van Holtzer Mihály, József, Emma és Margit.

— Miért adta ezt a váltót és mikor?

— Ez nagyon régi dolog. Ez fedezeti váltó volt. Ezeröttszáz koronát vettem fel tőle egy másik váltóra, de arra kényszerített, hogy a feleségem és a fiam nevét is ráírjam egy váltóra. Erre egy fillért sem kaptam. Talán husz éve már ennek.

Egy ugyanilyen 1600 koronás váltó került elő. Erre kapott utólagra pénzt Tóthtól. Később nem akart pénzt adni, csak ha zálogot hoz. Arany óraláncot és briliáns fülbevalót vitt neki. Ez 1895-ben történt.

Az elnök felnyit egy dobozt.

— Lépjen közelebb! Ez az a briliáns? Valódi?

— Én nem tudom, hogy ugyanaz-e a kő! Az valódi volt!

— Mivel tudja bizonyítani, hogy maguk között az előadottak szerint történtek a dolgok?

— Nagyságos elnök ur! Az a legnagyobb baj, hogy mindig úgy intézkedett, hogy egyedül dolgozzunk. Becsukta még a konyhaajtót is, ha nála voltam s nem engedett be senkit. Nagyságos ur, akik Tóth Józsefet ismernek, az k tudják és megvannak arról győződve, hogy a kétszáz ezer korona értékű váltóért még 10,000 forintot sem kaptam. Ez mind olyan dolog, hogy nem tartozom már, kifizettem én azt régen busás kamatokkal. Huszonnégy év óta fizetek már neki!

— Elismeri, hogy a 7-10,000 forintot akkoriban kézhez vette?

— Igen, de többet nem kaptam tőle!

— Hihetetlen, hogy Tóth József, ki kölcsönügyletekkel foglalkozik, halomszámra elfogadott hamis váltókat? Mi célja volt ezzel?

— Hogy mi célja volt, azt én nem tudom. De különben minden új váltónál pénzt is kaptam. Ő tőkére sohase beszélt, csak mindig a kamatot kérte, vagy pedig új váltót!

— Mennyi kamatot számított, hogy 8-10,000 forint százkilencvenhatezer és egynehány száz koronára nőtt fel?

— Harminc — negyven — ötven százalékat. Utóbbi időben már nem is számoltunk utána, csak elébem tette a váltót, hogy irjam alá.

— Az aláírások különfélék! Hogy van ez, miért történt úgy, hisz Tóth állítólag tudta, hogy hamisak?

— Egyrészt odahaza irtam, egyrészt nála, ezért van így.

— Hisz amiket nála irt alá, egy és ugyanazon váltón, különböznek az írások! Ő talán tovább akarta adni a váltókat?

— Én nem tudom. Nem is hiszen, hogy

ő fel akart engem jelenteni. Ő csak ijeszteni akart, hogy pénzt kapjon tőlem.

— A fiával nem járt nála soha?

— Soha.

— Ő nem jött be az üzletbe?

— De igen. Sokszor bejött, de én hozzám nem a fiamhoz.

Az elnök e után 10 percre felfüggeszti a tárgyalást.

Szünet után Morocza ügyész bejelenti, hogy azoknak a tanuknak, kiket az aláírásokra vonatkozólag kértek volna, kihallgatásától eláll. Ehhez Nemess Zsigmond dr. védő is hozzájárul. Az elnök erre ezeket a tanukat végleg, a többieket pedig délután négy óráig elbocsátja. Ezután tovább kérdezi Holtzert.

— Mint kereskedő, tudta maga azt, milyen súlyos következményekkel jár, ha magánokiratra valakinek nevét ráhamisítja. Tisztában volt azzal, hogy kriminális cselekményt követ el?

— Én sohse gondoltam, hogy ez ide fog kerülni. Ő is Luzta ezt, mert mindig pénzt is kapott. Az egész keresetemet ráment erre. S mert kevesebb volt a pénzem, mint amennyi neki kellett volna, a váltók folyton szaporodtak. Több is van nála, lesz otthon még egyszer ennyi. Máig sem hiszem el, hogy feljelentett. Hisz ő mindig csak örült a váltóknak, halomra gyűjtötte őket; hogy miért, azt nem tudom.

— A fiának nem adott a Tóth pénzből?

— Nem, soha!

— A fia mikor vette át az üzletet?

— Talán kilencvennégyben.

— Ön átadta az üzletet?

— Nem. Én csődbe jutottam. A bátyám, Holtzer Jakab adott pénzt a fiamnak, hogy a tömeget vegye vissza. Azóta a fiamé az üzlet. Időközben megnősült és 16,000 korona hozományt kapott. Ezzel az összeggel feleségét is bevette az üzletbe.

— Önnek milyen szerepe volt az üzletben?

— Kiszolgáltam a jobb vevőket. Azonkívül magyar diszruhákat készítettem és antik ékszereket, boglárokat adtam el. Ezen sokat, nagyon sokat nyertem, de minden pénzem Tóthoz került.

— Nem rendelkezett maga az üzletben, nem folyt be az üzletmenetbe?

— Nem.

— Fizetése volt?

— Nem volt.

Holtzer József tagad.

Ezután Holtzer Józsefet szólította be az elnök.

— Hallotta a vádat, hogy csalás büntetével van vádolva, melyet édesatyjával együtt és közösen követett el azért, hogy ezeken a váltókon elfogadói, forgatói és kibocsátói aláírásokat hamisított. Elismeri bűnösségét?

Holtzer József hangosan, csaknem kiabálva felel.

— Nem vagyok kérem abszolúte bűnös!

— Miért nem érzi magát bűnösnek?

— Nem tudtam én kérem ezekről a dolgokról semmit. Nem is láttam ezeket a váltókat, csak Green főkapitány ur mutatott meg közülük háromat.

— Nem tudott arról, hogy édesatyja Tóth Józseffel összeköttetésben áll, sem arról, hogy tartozik neki?

— Mindössze azt tudtam, hogy régebben tartozott neki, azt hittem azonban, hogy már kifizette!

— Nem panaszkodott atyja arról, hogy Tóth József kiuzsorázza?

— Nem.

— Nem volt vele sose Tóthnál?

— Azt se tudtam ezelőtt a szerencsétlen ügy előtt, hogy hol lakik Tóth. Ninosen kérem abban semmi, megmondanám, de igazán nem ismertem Tóth lakcímét.

— Ön nem állott vele üzleti összeköttetésben?

— Igen, de Tóth jött az én üzletembe.

Ezután üzlete felől kérdezősködik az elnök. Elmondja, hogy nagybátyjától kapott pénzt s ezen megvette atyja csődtömegéből az üzleti felszerelést. Csak ezt vette meg, az árukat elárverezték.

— Fizetési nehézségei nem voltak?

— Nem. Voltak néha diferenciáim egyes hitelezőkkel, de ha kellett pénz, kaptam apósomtól, vagy két nagybátyámtól.

— Másoktól, idegentől nem kért pénzt?

— Nem, nem is tudnék kérni, nincs hozzá arcom.

— Az üzleti váltókat nem helyezte el?

— Eleinte nem, de 1904-től kezdve az aradi bankoknál.

— Tóth Józsefnél nem helyezett el váltót?

— De igen. Kilencszázegyben történt először s mindössze 4-5 ízben tettem ezt.

— Más összeköttetésben nem állott Tóth Józseffel?

— Lett volna egy más összeköttetésünk is. 905-ben Tóth hallotta, hogy alkuszom a Tündérkertre. Zaklatott, hogy vegyem őt is társnak. Én bele mentem a dologba s Tóth előleget is adott az eladónak. Január hónapban kellett volna a többit kifizetni, de Tóth azt követelte tőlem, hogy adjak az összegről váltót és fizessek kamatot utána. En erre szakítottam vele s a Megyeitől vettem fel 23,000 koronát.

— Egy nyilatkozatából az tűnik ki, hogy ön egy briliáns garnitúrát adott Tóthnak. Mi van ezzel a garnitúrával?

— Kiváltottam!

Az elnök az asztalon fekvő ékszerekre mutat.

— Nem ezek azok?

— Nem!

— Ez az óra nem az öné?

Holtzer indignálódva húzta ki az óráját.

— Kérem, az én óram itt van!

— Mivel bizonyítja, hogy kiváltotta az ékszereket?

— Azzal, hogy az elismerő levél birtokomban van.

— Tóth azt vallja, hogy atyja a váltókra pénzt vett fel s átadta önnek, hogy az üzletbe fektesse!

— Ez nem igaz.

— Azt mondják, hogy csak amióta atyja összeköttetésben állott Tóth Józseffel, csak azóta nyert nagyobb lendületet az ön üzlete, csak azóta tett nagyobb rendeléseket és fizetéseket.

— Ez nem áll. Én Kintzignétől kaptam kölcsön 50,000 koronát 905-ben, ez összegből máig cirka 41-42000 koronát lefizettem. Ezzel nagyot lendült az üzletem.

Fél egykor az elnök a tárgyalást fél négyig felfüggesztette.

Tóth József a „szegény” milliomos.

A délutáni tárgyalás Tóth József kihallgatásával kezdődött. Az általános kérdésekre előadja, hogy 81 éves, Aradon született, róm. kat., vallásu nőtlen, magánzó.

Elnök: Mennyi kára van a hamis váltókból?

Tóth: Körülbelül kétszáz ezer korona.

Elnök bemutatja a váltópaksamétát.

— Ismeri ezeket a váltókat?

Tóth: Igen, nálam voltak, én adtam át a rendőrségnek.

Elnök: Ki adta önnek ezeket a váltókat?

Tóth: Egyszer az egyik, máskor a másik. Hol a Mihály, hol a Jóska.

Az elnök ezután egyenként felmutatja a váltókat. Az első váltónál megkérdezi az elnök, hogy ki hozta fel és mikor?

Tóth: Erről nem tudok beszámolni. De azt tudom, hogy egy kasszára dolgoztak. Mikor elmentem hozzájuk az üzletbe és megkérdeztem, hogy miért nem rendezik a váltókat, a József mondta, hogy a váltók mind pontosan rendezve vannak a kasszában.

Elnök: Mennyi összeget adott a váltóra?

Tóth: Amennyire ki van állítva.

Deutsch Mór váltójánál megkérdezi az elnök, hogy ismerte-e az elfogadót?

Tóth: Én kérem nem ismertem egyik elfogadót sem. Én csak a Holtzer Józsefet ismertem. Tudtam, hogy nagy raktára van és nyakra főre rendel a portékát ezért biztam benne.

Elnök: A maga jelenlétében írta alá a váltókat Holtzer József?

— Nem.

— Mennyi kamatot szedett kölcsönök után?

— Nyolc százalékot.

— Nem volt gyanus magának, hogy nem az elfogadó, hanem rendszeren Holtzer Mihály vette fel a pénzt?

— Az elfogadók sohase jöttek hozzám. De azt tudtam, hogy a Mihály a József egy kasz-szára dolgoznak. Nem hittem, hogy ilyen bi-tang tolvajokkal van dolgom.

Ezután az elnök sorjában felmutatja a vál-tókat, mindegyikre vonatkozólag megkérdezi, hogy ki és mikor hozta, eredeti, vagy prolon-gált váltó-e? Tóth a legtöbb kérdésre azt feleli, hogy nem emlékezik. Károlyi Gyula gróf ne-vére kiállított egyik váltónál megjegyzi, hogy az „üzleti váltó.” Ha Holtzer Mihály hozta is, akkor is a fia küldte. Különben ugy emlékszik, hogy azt a fiatal Holtzer vitte el hozzá. Em-lékszik, hogy hosszabbított váltó, amely akkor keletkezett, amikor Károlyi gróf a *diszruhákat készíttette*, ezelőtt négy-öt évvel. Ugyanakkor nyújtottak be hozzá Justh Gyula aláírásával is egy váltót, amely szintén a *diszruha* költségei-nek fedezésére szolgált. (Tudniillik Holtzer Mi-hály állítólag elhitette Tóthtal, hogy Justh és Károlyi gróf vele diszruhát csináltattak.)

Virág Gyula névre kiállított váltónál (Vi-rág Gyula a rendőrség véleménye szerint Ara-don ismeretlen) az elnök megkérdezi Holtzer Mihályt, hogy ő írta-e alá a hamis nevet.

Holtzer Mihály: Igen, a Tóth lakásán ír-tam alá, az ő jelenlétében.

Elnök ezután megkérdezi Tóth Józseftől, hogyan kezelte a váltókat és mi történt a le-járt váltókkal? — Holtzer eljött és rendezte. — Kész váltóval jött önhöz? — Igen. — Az aláírók, az elfogadók közül senkivel sem érint-kezett? — Senkivel. — A leszámítolásnál volt valaki jelen? — Senki. Lakónóm, Thurzóné benézett egypárszor az ablakon. — Hogyan jött rá, hogy az aláírások hamisak? — Sarlott Do-mokostól véletlenül megkérdeztem, hogy írta-e alá váltót, mert nállam van egy 3500 koronás váltója. — Ez máreius 4-én történt? — Igen. — Milyen bizonyítéka van arra, hogy a váltókat Holtzer Mihály és Holtzer Jó-zsef hamisították. Azt nem látta, hogy ők aláírták a hamis váltókat. Van-e arra bizonyítéka, hogy Holtzerék hozták önhöz a váltókat? — Nem hívtam tanut a váltók leszámításához. — Ki bizonyítja, hogy sűrűn jártak önhöz Holtzerék? — A házban lakó öz. Thurzó Gá-borné látta. — Gyakran volt önnél a két Hol-tzer? — Az utóbbi években Holtzer József rit-kábban, de Holtzer Mihály gyakran. — Beszél-t velük a váltók eredetéről? — Azt mondták, hogy ezek az urak, akik a váltón alá vannak írva, nem akarják bankba adni a váltójukat, — Nem vette észre, hogy ezek a váltók rop-pant nagy összegre rugnak? Nem számította ki, hogy mennyi pénzt adott már a váltókra? — Nem számoltam ezt én soha. — A pénzén, a készpénzén sem vette észre, hogy mennyi fogyott el belőle?

— Nem kérem szépen.

Mennyi vagyona van Tóthnak?

— Mennyi készpénz felett rendelkezett, hogy észre sem vette a megfogyatkozását?

— Erről nem vezettem jegyzéket.

— Milyen nagy vagyon felett rendelke-zik ön? Tudja, hogy 196.000 koronáról van szó. Van-e bizonyítéka arra, hogy vagyonából képes volt ezt az összeget, ha apránként is, ki-fizetni?

— Ha nem lett volna annyi pénzem, nem adhattam volna Holtzernek.

— Mégis mennyire értékeli a vagyonát?

— Száz hold földem van, három házam.

— Készpénze is?

— Az is van.

— Mennyi?

Erre a kérdésre nem felel az öreg Tóth. Ugy tesz, mintha nem is hallaná. Az elnök másként próbálkozik.

— Hány év alatt adta a 196.000 koronát.

— Eleinte keveset adtam, később többet...

— Ne beszéljen másról. Hány év alatt adta? Arra sem adott választ, hogy mennyi pénz felett rendelkezett? Hol volt a készpénze? Takaréokban?

— Egy kevés volt a Viktoriában.

— Mennyi az a kevés?

— 40—50.000 korona.

— Ez önnél a kevés! És mégis mennyire becsüli a vagyonát? A készpénz érdekel.

— Ezt nem tudom. *Sohasem tudtam.*

(Szóval a pénzéről az öreg, becsapott zsu-gori nem hajlandó beszélni.)

— Az ön tanui látták, hogy Holtzerék pénzt vittek el?

— Ketten is látták. Kovács Ferenc a ta-nító és Thurzóné.

— Mikor látták?

— Nem tudom kérem szépen, nekem nincs semmilyen feljegyzésem.

— Mégis hány éve?

— Többször.

— Határozottat tehát nem tud.

— És mit láttak, kinek adott pénzt Holtzer Józsefnek vagy Mihálynak?

— Amikor József jött, Józsefnek, ha az öreg, jött az öregnek.

— Ezt úgy is tudjuk. Beszéljen értelme-sebben.

Izgalmas szembesítés.

Az elnök most Holtzer Mihályt szólította a vádlottak padjáról.

— Hát nézze Holtzer Mihály, megfelel a tanu vallomása a valóságnak.

— Nem.

— Hogyan történt?

Erre izgalmas jelenet következett. A resz-kező kezű, fehér bajuszu öreg ember valóság-gal fölpattant a padról és izgalomtól remegő hangon magából kikelve kiáltja oda Tóth Jó-zsefnek:

— Ugy történt minden, ahogy elmondtam. Tóth ur, maga öreg ember, a lelkére tudja venni, hogy engem tönkretett. *Elvette a va-gyonomat, a becsületemet, az egészségemet!* Tönkretett, tönkretett! *Maga uzsorás! Maga gazember! Gaz uzsorás!* Nem fél, hogy az isten megveri, hogy itt a törvény előtt így meggyaláz egy hetvenéves embert!

Valóságos görcsös remegés vett erőt a vádlotton. Reszkező lábaival néhány lépést is tett Tóth felé és ökölbe szorított tehetetlen ke-zével ütni szeretett volna. Mellette ülő fia és a börtönőr nagynehezen lecsendesítették Holtzer Mihályt, aki kimerülten roskadt vissza a vád-lottak padjára. Az elnök pedig folytatta a szem-besített kihallgatást.

— Nézze Tóth: Holtzer Mihály azt vallja, hogy 6 18 év előtt vett kölcsön, magától 8000 forintot. Erre a tartozásra és annak 40—50 százalékos kamatjaira adta a maga presszió-jára a hamis üzleti váltókat, de ezekre a vál-tókra magától egy fillért sem kapott. Való ez?

— Már hogy lehetne való? Nem volt 6 se bolond, se részeg, meg a fia sem, mikor ezeket a váltókat hozták.

— Azt is mondja, hogy a hamis neveket a maga szeme láttára írta. Még maga diktálta neki a hamis neveket. Igaz?

— Ha én lyet tennék, más panasz is lenne ellenem. Van sok adósom, egy se panasz-kodhat.

Miután Holtzer Mihály is, Tóth József is megmarad a maga vallomása mellett a Holtzer Józseffel való szembesítésre kerül a sor, aki szembesítve is azt vallja, hogy sohasem járt Tóthnál.

Vidám jelenetek.

Most a Holtzer Mihály, Holtzer József és Holtzer Emma aláírásokkal ellátott 3000 és 1600 koronás váltókra nézve hallgatják ki Tóthot.

— A 3000 koronás váltót maga előtt irták alá? — Kérdezi az elnök.

— Akármint mondok, ha elhiszik, elhiszik, ha nem, hát nem. Minek beszéljek így. Nem is én írtam alá az ő nevüket — feleli a fagga-tásokon megsértődve Tóth. Aztán elmondja, hogy ez a váltó fedezeti váltó volt.

Az elnök ezzel befejezte a kérdést. Az ügyész rövid kérdése után Nagy Sándor dr. védő intézett kérdéseket Tóthhoz.

— Azt kérem tanutól, mi az igaz, amit a rendőrségen vallott, hogy egyedül Holtzer Mi-hály hozott neki váltókat, vagy amit most vall, hogy Holtzer József is? — A mostani vallomásomat tartom fenn. — Ismerete e Vásár-helyi Bélát? — Mondtam-e, hogy ismerem? — feleli nagy derűtséget keltve Tóth. — Mit akar ezzel a kérdéssel védő ur? Kérdezi az el-nök. — Bizonyítani akarom, hogy Tóth ismerte Vásárhelyi Bélát és tudva hamis váltót fogadott el, mert tudta, hogy Vásárhelyi meghalt.

— Dehogyan tudtam ezt — szólt bele Tóth. Ujabb derűtséget okoz, amikor Tóth így felel Nagy Sándor dr. azon kérdésére, hogy pa-naszkodott Holtzerék becsapási szándékáról Thurzónának:

— Ezt ő tőle tessék megkérdezni. Én nem tudok erről beszélni.

Nagy Sándor dr. végül azt olvassa Tóth fejére, hogy *három uzsorapere van.*

Nemess Zsigmond dr. a másik védő az iránt érdeklődik, hogy a Viktoriától kérde-zék meg hivatalos uton, mennyi betéte volt Tóthnak.

— Elhozom én a betéti könyvet, ha akar-ják — mondja Tóth.

Az elnök ezután tíz perc szünetet rendel el, miután a tanu kihallgatását befejezettnek je-lenti ki.

A szünet után Tóth bejelenti, hogy mást gondolt: irjanak át hivatalosan a Viktoriához.

Az irásszakértők

véleményét hallgatta meg ezután a bíróság. Al-mási Páltörvényszéki irásszakértő határozottvéle-ménye az, hogy a 138 váltón levő kibocsátói és forgatói aláírások egyazon kéztől és pedig Holtzer József kezétől származnak. Az a sa-játsága, hogy a kereszt és vezetéknevet össze-írja és pedig egy jellemző ő betű formájú ösz-szekötéssel. Ezt mind a 138 váltón észlelni le-het. Az elfogadói aláírásokról is megállapítható, hogy valószínűleg egyazon kéztől erednek, de nem lehet határozottan állítani, hogy a két vádlott közül melyikétől.

Ugyanaz a jelenlevő Szathmáry István törvényszéki irásszakértő felolvasott véleményé-nek a tartalma.

Holtzer Mihály továbbra is megmarad a mellett, hogy az összes aláírásokat ő írta a váltóra. Most azonban nem tudna olyanokat írni, mert öt hónap óta reszket a keze.

Az ellenőrző irás szakértő véleménye ezt a vallomást támogatja, mert elfogadhatónak és a próbairásokkal összevágónak tartja, hogy az aláírások egy kéztől: de Holtzer Mihály kezétől származnak.

Mit tudnak a tanuk?

Az irásszakértők véleményének meghall-gatása után a koronatanu, özvegy Thurzó Gá-borné kihallgatása került sorra. Thurzóné Nagy Julia kolozsvári születésű, 45 éves bérkocsi-tulajdonosnő. Szapora szavu asszony, aki nagy határozottsággal és részletezéssel felel minden kérdésre.

Elmondja, hogy 9 éve lakik Tóth József házában s mióta ott lakik, állandóan látta a házhoz járn Holtzer Mihályt és Józsefet. Holtzer Józsefet utoljára a múlt évben látta Tóthnál. Régebben is látta, de az 1910. évre azért emlékszik, mert akkor egymásután három-szor jött: májusban, júniusban. Azt is tudta, hogy pénzért járnak oda Holtzerék.

— Honnan tudta ezt? — Benéztem Tóth ajtajának üveges ablakán és láttam, amikor át-adták a váltókat és elvitték a pénzt. — Hány-szor történt ez? — A kilenc év alatt majdnem minden héten, néha gyakrabban is.

— Miért lesett be az ablakon Tóthhoz?

— Gyanusak voltak Holtzerék. Az öreg mindig megkérdezte tőlem, hogy van-e valaki Tóthnál, meg hogy helybeli ember van-e nála és ha volt, akkor addig az én lakásomba jött be. Azt sem akarta, hogy az ő otlíte alatt helybeli emberek bejussanak Tóthhoz. Ez az óvatosság feltűnt nekem és kilestem az abla-kon át, hogy mi történik.

— Nem kérdezte Holtzert, hogy mit akar Tóth Józseftől?

— Nagy uraknak visz pénzt, azt mondta. Gróf Károlyit, báró Bohust is említette.

— Mikor volt ez?

— 1910-ben, de 1911-ben is.

— Holtzer József is kapott pénzt? Láta?

— Igen. Egyszer délelőtt Holtzer József kereste Tóthot, aki nem volt otthon. Délután újból eljött. Ekkor benéztem az ablakon és láttam, hogy a zsebéből váltót vett ki, Tóth pedig pénzt olvasott neki. Ez 1910. május havában volt. Azóta Holtzer József nem is járt a házban.

— A rendőrségen azt mondta, hogy Holtzert ez év február 22-én látta. Ez Holtzer Mihályra vonatkozott ugyebár? És miért emlékezik ilyen pontosan erre a napra.

— Cselédemnek fizettem aznap bért, innen tudom a napot.

— Tóth nem panaszkodott, hogy Holtzerék becsapják?

— De igen. 1910-ben áprilisban — amikor Holtzer Mihály elment tőle azt mondta Tóth: „Már föl kell hagynom ezzel a zsidóval. Most is sokkal többet vitt el, mint föl van írva.” Ennép másnap fiammal beementem ruhát vásárolni Holtzer boltjába. Mig fiam ruhát próbált, Holtzer Józsefnek beszélgetés közben elmondtam Tóth nyilatkozatát. Holtzer ekkor behívott az irodába, megmutatta a fiókban levő pénzt, amely, mint mondotta, még úgy fekszik ott, ahogy apja hozta és végül azt mondta, hogy ki tudnak ők majd egyezni Tóthtal. Ugyanekkor Holtzernének is elmondtam, hogy Tóth rosszul érzi magát, mióta Holtzer Mihály tegnap nála járt. Erre Holtzerné így szólt: „Ha az öreg rosszul lenne, ne is hívjon orvost, hanem jöjjön hozzánk. Az uram tudja, mi hogyan van az öregnél. Különösen egy csomag írás érdekel minket, arra szükségünk van.” En tiltakoztam az ilyen bujtogatás ellen, mire Holtzerné így folytatta: „Ne feleddje el, hogy ha nekünk lesz, akkor magának is lesz!”

Holtzer Mihály szembesítés alkalmával azt mondja:

— Egy szó sem igaz abból, amit ez az asszony mondott.

Ugyanígy beszél Holtzer József is. A védők közül Nagy Sándor dr. főleg arra tesz keresztkérdéseket, hogy milyen az az ablak, a melyen Thurzóné benézett, — Nemess Zsigmond dr. pedig azt bizonyítja, hogy tanu nem láthatta február 22-én Holtzerékat, mert tanuk bizonyítják, hogy Holtzer Mihály és József Aradról február 21-én elutaztak és február 22-én Prossnitzban voltak. Thurzóné ennek ellenére is megmarad amellett, hogy február 22-én beszélt Holtzerrel, aki még sietett is, mert el akart utazni.

Thurzó József a következő tanu, az előbbi tanu fia, 18 éves diák. Láta Holtzer Mihályt is, Józsefet is a házhoz járni, Holtzer Mihálylyal egyszer beszélgetett is és akkor az öreg azt mondta, hogy pénzért jött.

Az elnök azon kérdésére, hogy miképen került szóba a pénz, mert valószínűtlen az, hogy Holtzer, aki idősebb ember, akkor még polgári iskolás fiuval ilyen tárgyáról beszélgetett volna, — a tanu zavarba jött hosszasan hallgatott, és végül sem tudott feleletet adni.

Weisz Sándorné jelentéktelen tanuvalomása után Kovács Ferenc 46 éves nyugalmazott tanító tesz vallomást. Tóthnál 1901—1907. között gyakran járt, mert adósa volt az öregnek. Többször találkozott Holtzer Mihálylyal és Józseffel is. Egyszer Holtzer Józsefet éppen abban a pillanatban találta a szobában, amikor a Tóth által elébe olvasott pénzt összesöpörte az asztalon és zsebre tette. Arra nézve nem tudott kielégítő feleletet adni, hogy a rendőrségenél miért beszélt csak arról, hogy 1901—1905. közt látta Holtzerékat Tóthnál, most pedig 1907-ről beszélt.

Holtzer József ezzel a vallomással szemben is fenntartotta, hogy soha sem volt Tóthnál.

Malek Dezső, Schwartz Ignác, Pavleti János teljesen jelentéktelen vallomásokot tettek. Moskovitz József kereskedő tanuvalomásában arról ad számot, hogy atyja Holtzer Józsefnek 1903-ig sokszor nyújtott áruhitelt és készpénz kölcsönt. Holtzerék rosszul menő üzlete, mely hallomás szerint 1905-ben fizetéképtelen is volt, 1906-tól ismeretlen módon fellendült.

A hátralevő tanukat, miután az idő már esti 1/2, 9-re jár, holnapra rendelte be az elnök.

A ma kihallgatott tanuk megesketésére nézve Nagy Sándor dr. védő a következőket kérte.

Tóth József esküje.

Tóth Józsefet ne bocsássa esküre a törvényszék, illetve függesse fel a megeskétést addig, míg az ellene szóló két 1891-ből és egy 1909-ből való uzsoraper iratait beszerzi Thurzónét és fiát tipikus hamis tanunak tartja, de a két prossnitzi tanu meg is fogja dönteni vallomásának egyik fontos részét. Megesketésüket ellenzi, Kovács Ferencét szintén abból az okból, mert elmebajos és épen elmebaja miatt kriminális eljárásokat szüntettek be ellene. Végül Moskovits József megesketését is felfüggeszteni kéri, mert tanuk igazolhatják, hogy ellensége a vádlottaknak.

Az ügyvéd beszéde közben Tóth József a tanuk padjáról azt kérdezte:

— Mikor voltam én elítélve?

— Nincs joga ilyen kérdésekre; rendutasítom — intette le az elnök.

Nemess Zsiga dr. pedig legyint a kezével:

— De még lehet!

A törvényszék ezután a tanukat megesketésén, Tóth József, Thurzó Gáborné és Moskovitz József megesketését függőben tartja. A Tóth elleni uzsoraperek iratait be fogják szerezni.

Az elnök kevéssel háromnegyed 9 előtt holnapra halasztja a tárgyalás folytatását.

A MAGYAR BECSÜLETREND.

(Ha egy volt miniszter kegydíjját huz.)

*

— Ön kegydíjjas, ne beszéljen! — kiáltotta oda Perczel Dezsőnek Justh Gyula.

— *Kegydíjjasnak nincs helye a Házban!* — toldotta meg a mázsás gorombaságot a fiatalabbik Justh, a Justh János. Kár, hogy a parlamentben kánikula van és ezek a szóvirágok a nagy forróságban nem fejthették ki minden pompájukat. Mert különben Perczel Dezső oda léphetett volna Justhéhoz és a kezükből átvéve ezeket a gyönyörű virágokat, mint a legfényesebb rendjelt a kabátjára tűzhette volna.

A tikkasztó hőségben sem szabad azonban elszikkadniok. Tudomásul kell venni, hogy Justh Gyula — noha a magyar közjog szerint a rendjel alapítás felség jog — ma megalapította — a magyar becsületrendet. Az első kitüntetett: Perczel Dezső.

Magyar minisztervalóban nem díszíthet szebb jelző, minthogy: *kegydíjjas*. A kegyelemkenyéren élő excellenciás ur, a nagyméltóságú és még nagyobb hatalmu miniszter, aki a koalíciós korszakban ha él, bizonyára nem kapja ma Justh Gyulától az első magyar becsületrend igen nagy kegyeresztjét, büszkén emelheti fel a fejét a Házban és nézhet körül azokon, akik ilyen magasra emelték a nemzet szeméi előtt.

Kegydíjából élő ekszminiszter! Ezért igazán megérdemli Perczel Dezső, hogy Justhék gorombáskodjanak vele. Mire való az a miniszteri hatalom, ha még csak egy néhány patika-jogot sem tud eladni, ha még csak olyan zsiros talpfa üzleteket sem tud lebonyolítani, hogy öreg napjaira a kegyelmes címen kívül csak kegydíjára támaszkodva jelenhessék meg Házban.

Nagy szűgyen a miniszteri szegénység. Pirulni illik miatta Magyarországon, mert Justh Gyula, a demokrata népevezér, a választójog zász-

lótartója, szörnyű megvetéssel sújtja azt a minisztert, aki nem a kuponjaiból él meg. Baross Gábort és Hieronymi Károlyt is kiverte volna a Házból, ha előre tudja, hogy az ország költségén temetik el őket.

Szerencsésük a koalíciós kormány tagjainak, hogy hála isten nem szorultak kegydíjra, mert még megtörténhetnék velük, hogy Justhék újra szétrobbantanák a koalíciót, melyet bizonyára azért gyűlöttek meg szívük mélyéből, mert a miniszterei öreg napjakra csak egy rongyos kegydíjig vitték. No de erre nem kerül sor.

Justh Gyula, az ország koronázatlan királya, nem szereti a szegényes nyugalomba vonuló minisztert. Ezért csak a magyar, becsületrendet adományozza neki. Perczel Dezső az a szerencsés, akinek ma az ország színe előtt a keblére tűzte a bőszi Justh ezt az igen nagy keresztet. A koalíció miniszterei és államtitkárjai bizonyára soha sem kerülnek ennek a magyar becsületrendnek lovagjai közé.

Nem lesz nyári szünet.

(A képviselőház ülése.)

Távirati tudósítás.

Budapest, július 28.

Berzeviczy Albert elnök jelenti, hogy Bathlen István gróf, Hegedűs Lóránt, Kun Béla és Nagy Emil végeleg igazolt képviselők. Jelenti azután, hogy Károlyi Mihály gróf, Ostffy Lajos, Preszly Elemér és Kobek Koraél szabadságot kértek. Ostffy már kért szabadságot, de mivel kérését visszavonta, nincs akadály a Ház határozatának. (Zaj balról.)

Az elnöknek ezen kijelentése felett szenvedelmes házszabályvita kerekedett arról, hogy van-e joga egy képviselőnek kétszer, vagy többször egymásután szabadságot kérni, ha a Ház a szabadságot elsőbbsen megtagadta.

A vita során Perczel Dezső egy közbeszólására.

Justh Gyula ezt kiáltotta: *Ön kegydíjjas, ne beszéljen!*

(Nagy zaj, tombolás mind a két oldalon.)

Justh János: *Kegydíjjasnak nincs helye a Házban!*

Felkiáltások jobbról: *Rendre! Rendre!* (Óriási zaj. Az elnök folyton csönget.)

Elnök figyelmezteti Justhot, hogy egy képviselőársának kompatibilitását megítélni nincs joga.

Justh Gyula: Minthogy tudja, hogy nincs joga az elnök pártatlanságában kételkedni, csak annyit mond, hogy a múlt országgyűlésen az összeférhetetlenségi ítélőbíróság ítéletet hozott, a melynek alapján jogosan mondta, a mit mondott.

A zajos incidensekben bővelkedő vita során Berzeviczy Albert kijelentette, hogy a megtagadott szabadságidőn belül újabb szabadságot senki sem kérhet, mert nem engedi, hogy a Házat nevetségessé tegyék. Azután újra névszerinti szavazás volt az ülés végéig, a mikor Apponyi Albert gróf a Ház elnapolását kérte.

Apponyi Albert gróf: Oly értelmű ellenindítványt tesz, hogy a Ház napolja el üléseit szeptember 20-áig. (Nagy zaj.) A jelenlegi idő nem alkalmas a javaslatok komoly megvitatására; e cél megközelítése fölötté nehéz, szinte lehetetlen. A helyes parlamenti gyakorlattal ellenkezik ily nagyjelentőségű javaslatoknak a legforróbb nyárban való tárgyalása, úgy hogy közel van az a föltevés, hogy épen azért tárgyalatják most, hogy a komoly vita az ország fölvilágosítása lehetetlenné váljon.

Héderváry Károly gróf miniszterelnök: Apponyi indítványát sajnálatára nem fogadhatja el. (Zajos helyeslés és taps jobbról.) Az ország érdekében kell dolgozni és gondoskodni kell

arról, hogy a sok elintézésre váró dologra később jusson idő. (Tetszés, taps jobbról.) Beismeri, hogy sokkal kényelmesebb volna most nem tárgyalni, de a Ház nem egyszer tárgyal már augusztusban...

Barabás Béla: De eredményt elérni nem lehet!

Héderváry Károly gróf miniszterelnök: Miért nem lehetett eredményt elérni? A hőmérő foka a hazafiakra nem lehet döntő, hogy kötelességeit teljesítse. (Zajos taps és éljenzés jobbról.) A képviselőknek tudniok kellett, amikor mandátumot vállaltak, hogy hazafias kötelességüket bármikor, bármely időben teljesíteniük kell. (Zajos helyeslés jobbról.) El kell tehát készülnie lenniük arra, hogy bármely percben szolgálniok kell a hazát. (Zajos taps, éljenzés jobbról. Derűtség balról.) Hogy a képviselők nagyobb része gazda, arra azt feleli, hogy a foglalkozás itt nem lehet mértéktadó. (Zajos taps és éljenzés jobbról.) A közvélemény irányítása nem az időtől függ, hanem attól, hogy ki mit beszél. (Zajos taps jobbról, derűtség balról.) Ami pedig Apponyinak abbéli kijelentését illeti, hogy a nyári tárgyalás erőszak, ez legalább is merész állítás. Országos ügy elintézésére való törekvés és munkásság soha sem lehet erőszak. Az indítványt nem fogadja el. (Zajos taps, éljenzés és helyeslés jobbról.)

A Ház ezután mellőzi Apponyi indítványát a sz. elnök napirendindítványát elfogadja. Az ülés ezzel negyed háromkor véget ért.

Két aggastyán harca.

— Képek a Holtzer-tárgyalásról. —

A mai nevezetes főtárgyalást reggel kilenc órára tüzte ki Köller János táblabíró, elnök, de a közönség már fél kilenckor ellepte a törvényszék első emeleti folyosóját. Mindjárt megállapították, hogy a fogházfelügyelő órája még a hőmérő higanyánál is gyorsabban haladhat, mert az ősz Holtzer Mihályt nemsokkal azután felvezette, hogy a toronyóra a felet elkongatta. Akik igyekeztek minél előbb a folyosóra jutni, nem kellett megbánniok ezt a sietséget. A nagy bűnpör országos hírességű főszereplőjének elvezetése külön látványt nyújtott. Szánalmas kép. Hófehér szakállu, ezüstös fejű, tiszta öltözötű öreg férfi topog előre a folyosó kövén. A jobb karját fegyveres börtönőr fogja és úgy vezeti a kíváncsiak sorfala között. A pergamenarcu aggastyán nem akarja látni a százszemű kíváncsi tömeget: lehunyja a szemét és sorsát a börtönőrré bizza. A következő percben eltűnnek a sóhajok hidján: a főtárgyalási terembe vezető szűk folyosón.

A nagyterem bejáratánál ismert urak csoportba verődve tárgyalnak: Sarlot Domokos rendőrőskapitány, Reicher Károly főügyész, Virágh Lajos főmérnök, Lócs Rezső tanácsnok, Nachtnébel Ödön mérnök, akik tudvalevőleg ama vértalan szerencsében részesültek, hogy Holtzer Mihály reszketős kezének jóvoltából a ravasz és zsugori vén Tóth József váltótárcájában szerepeltek.

— Kérem nagyságos elnök ur — panaszkodott Lócs Rezső a feljűk siető, jóságos tekintetű Köller Jánosnak — nekünk rettenetes dolog lesz ebben a hőségben itt várakozni, a míg reánk kerül a sor és kijelenthetjük, hogy voltaképpen semmi közünk ehhez az ügyhöz.

Az elnök ekkor Nemess Zsigmond dr. hoz, Holtzer Mihály védőjéhez küldött egy kérdő pillantást. Nemess dr. megértette ezt a szikratávírójelzést, ami körülbelül e néhány szóban fejezhető ki: talán ezekre az urakra nem is volna itt szükség? Nemess dr. azonnal értekezett Moróca Dénes királyi ügyészsel, akivel megállapították, hogy ők voltaképpen nélkülözhetik e közéleti férfiak jobb ügyhöz méltó szereplését.

— Az urakra nincs szüksége se az ügyésznek se a védelemnek, mert Holtzer ugyanis be-

ismeri azt, hogy az önként meghamisította — jelentette ki Nemess Zsigmond, mire aztán az elnök felhatalmazására az előkelő tanúk elvonultak. De hátra hagyták Reicher főügyészt, hogy a tárgyaláson éberem őrködjék.

Pár perc múlva ügyvédjével Czédly Károly dr.-ral megjelent Károlyi Gyula gróf volt főispán, aki szintén amiatt interpellálta meg az elnököt: nem lehetne-e mellőzni az ő kihallgatását a nem mehetne-e vissza a mácsai kastélyba?

— Nem szükséges itt maradnia, — mondta Köller — fölmentem méltóságodat.

Amire Nemess dr. fájdalmasan jegyezte meg:

— Mennyiért nem adná az én védencem, ha ugyanezt a szót hallhanna az elnök urtól.

Közben a kíváncsi tömeg nagyobbra nőtt. Hűséges gardedamjával, özvegy Turzónéval megjelent a nevezetes Tóth József is, aki a ritka alkalomra levétette szakállát és ettől az arca ünnepessé vált. Mintha nem is ő volna az, aki ugy emeli a percenteket, mint valami erőművész.

A tárgyaló terem szolgálja fehér ellentengernagyi dresszben megjelenik és a helyzet komolyságához mérten, mint valami tengeri ütközet előtt, adja ki a parancsot:

— A közönség felszólítatik, hogy a terembe bot nélkül menjen be.

A terem ajtaja kitárul a közönség a botját kint hagyja, de az érdeklődést magával viszi. Fél tíz. A törvényszék bevonul. Mindenki leül, csak Tóth József marad állva; erősen figyel, nehogy régi jó barátja ügyéből a leghalványabb nüanszot is elszalajtsa. Az elnök a tanukat szólítja. Sokan hiányoznak. Fűrdőben üdülnek, vagy a Hegyaljára menekültek a tanuvallomás és a meleg elől.

Aztán megkezdődik a tárgyalás. Holtzer Mihályt hallgatják ki előbb. Az elnök a reszketős kezű, ünneplő ruhás fáradt öregnek megengedi, hogy ülve tegye meg a vallomását. Előbb a személyi adatokra kíváncsi az elnök.

— Van-e valami betegsége?

— Igen, régi szivbajban és asztmában szenvedek és emiatt gyakran elhagy az emlékezőtehetségem.

Hogy a memoria körül némi bajok lehetnek, az rögtön kiderült ebből a párbeszéből: Elnök: Volt-e már büntetve?

Holtzer: Sohase voltam.

— Milyen iskolát végzett?

— Kereskedelmi iskolát.

(A hetvenegy éves vádlottnak megbocsátható, ha az inasiskolát összetéveszti a kereskedelmi iskolával.)

Vallomása további folyamán elmondta, hogy nem érzi magát bűnösnek, habár beismeri a váltók hamisítását.

— Tóth József biztatott a hamisításra, ő előtte, az ő lakásán irtam alá minden váltót, — mondta olyan vékony, halk hangon, hogy az elnök rászólt:

— Hangosabban beszéljen.

Erre Holtzer gyakran kiesett a szerepéből és egész erőteljes hangon felelgetett, így is kimutatva, hogy gyöngé a memoriaja és elfeledkezik, hogy neki az egész tárgyalás alatt betegnek kell lenni...

— És miért irt egy-egy váltóra olyan sok nevet? Nem volt elég a saját neve, még a fiát is oda irta.

Holtzer nyugodtan felelte:

— Tóth mondta, hogy minél több nevet írjak oda. Azt mondta: „ugy szép a váltó, ha sok név van rajta:

A váltójognak ez a legujabb tantétele élénk derűtséget keltett.

Az öreg Holtzer hol fölállt, hol leült és általában szörnyen fáradtnak mutatkozott. Nagy, vizenyős szemét lopva vetette föl az elnökre, az ügyvédekre és az esküdtek helyén izzadó újságírókra. Mintha csak bocsánatot akart volna kérni, hogy ebben az indiai hőségben fárasztani kénytelen bennünket.

Amikor a 142 darab hamis váltót egyenként fölmutatta neki az elnök, egyben megkérdezte:

— Miért hagyta maga az összes váltókat Tóthnál? Miért nem vitte el?

Keserű mosollyal felelte Holtzer:

— Tóth szenvedélyesen szerette a váltókat gyűjteni. Hát gondoltam, hadd teljen benne kedve és nála hagytam a régi váltókat is.

Ez a halvány mosoly azonban délután eltűnt a fehérhaju ember ajkáról. Délután szembesítették vele Tóth Józsefet. Holtzer elvesztette a türelmét és vad szitkokban tört ki:

— Gazember uzsorás, nem szégyenli magát, egy ilyen öreg embert az utolsó éveiben tönkretenni!

Az ajka tajtékzott és a keze, az ökolbeszorított, keze úgy reszketett, mint a falevél ha nagy vihar éri...

És kimerülten roskadt a padra.

HIREK.

Szárazság a Hegyalján.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 28.

A szárazságnak szomorú következményei vannak a hegyalján. A beérkezett jelentések szerint a kerti vetemények a minden gyümölcs-ugyszólván teljesen elszáradt. A helyzet oly viaszatlan, hogy a lakosok szerint még egy közeli eső sem segítene már a kiszáradt növényeken. El lehetünk rá készülni, hogy a gyümölcs ára a közeli napokban hallatlanul emelkedni fog. Az aszályt természetesen legjobban a tengeri érzi meg, de takarmányhiányra is számíthatunk.

Apatelekről jelenti ezt megbízható forrásunk: Az egész környéken óriási a hőség. Apateleken reggel 6 órakor 25, délelben pedig 38 fok volt a meleg napon. A hőség következtében az összes vetemények kiszáradtak a termés teljesen tönkrement. A szőlőre eddig jó hatással volt a forróság, a szemek szépen fejlődnek, de ha még 3—4 napig tart a hőség, szüretre apadt lesz a szőlő. Az abnormis időjárás következtében a szüretet a megyében mindenütt már szeptember utolsó hetére várják és tervezik. Az abnormis meleg következtében a csalamádé és tengeri teljesen tönkrementek.

— Halálözás. Langer Alajos, a gróf Nádasdy-féle uradalom nyugalmazott erdőmestere ma délután 65 éves korában Soborsinban meghalt. Az elhunytban, ki a megye társadalmi életében nagy szerepet játszott, Szűdy Elemér lappszerkesztő és Egry Gyula m. kir. állatorvos apósukat gyászolják.

— Kontárok üldözése. Az aradi képesített kőművesmesterek a tegnapi és a mai nap folyamán Zubor Andor városi tb. főjegyző és Herling Gyula városi mérnökkel együtt bejárták a várost a mindazon építkezéseknél, ahol a munkálatokat képesített mesterek helyett kontárok, kőművessegédek, napszámosok végezték, a munkákat beszüntették. Negyven építkezést szüntettek be ily okok miatt. A legtöbb esetben a terveket Szabó Sándor és Horváth József irták alá. A kőművesmesterek holnap délelőtt küldöttségileg tisztelegnek Varjassy polgármesternél, s támogatásukat kérik emez akciójuk sikeres befejezéséhez.

— Elkobzott hamistej. Az aradi piacon ma reggel Hecht Adolf dr. kerületi orvos és Moldován Ödön rendőrhadnagy nagy tejvizsgálatot tartottak. Tizennyolc asszonytól koboztak el hamisított tejet, amit a kanálisba öntöttek, de a vegyiskísérleti állomásnak mintát küldtek belőle a hamisítás mérvének megállapítása végett. A rendőrség a vizsgálat mostani stádiumában a hamisítók neveit nem adta ki.

— A hőség. Az ország minden részéből azt jelentik, hogy az időjárásban semmi változás. A tikkasztó melegben a fővárosban ma is többen rosszul lettek. Három esetben a mentőknek is ki kellett vonulni. A vidékről a következő jelentések számolnak be:

Székesfehérvár: A székesfehérvári 17. gyalogezred a veszprémi honvédséggel együtt jelenleg ezredösszpontosításon van a somogy-megyei Csoknya községben. Tegnap az óriási hőségben gyakorlatra vezényelték ki a honvédeket, a kik közül menetelés közben negyven honvéd kiderült a sorból. A gyakorlat ezek után nyomban félbeszakadt.

Szeged: Lázár György dr. polgármester elhatározta, hogy az augusztusi alsóvárosi buszút közegészségügyi okokból megül a.

Szolnokon, Fiumében óriási a hőség, a lakosok éjjel udvarukban alusznak. **Pécskeresztúron** a hőség következtében nyolc óra körül elpusztult, a kutak kiapadtak. **Titel** környékén az aratási munkálatokat a hőség miatt beállították. — **A máramarosmegyei Maczánfalva** községben Pap János és fia napszúrás következtében meghalt. — **Okány** község buza-termése elhamvadt. — **Bécsben** naponta hetven-nyolcvan ember dől ki az utcán. A hadügyminisztérium egy szolgálója napszúrás következtében ma meghalt.

— **Andrássy Gyula gróf Marosvásárhelyen.** **Marosvásárhelyről** jelentik: Andrássy Gyula gróf nejével és leányával Lichtenstein hercegnével ma délben Marosvásárhelyre érkezett. A grófi család automobilon érkezett Szatmárról. Délután megtekintették a várost, majd Andrássy egy újságíró fogadott, akinek a következőket mondta:

— Családommal nagyobb automobil-turát tesztek, innen Brassóba, onnan pedig Romániába megyünk.

A politikai helyzetre vonatkozó kérdésre Andrássy válasza a következő volt:

Ezzel egyelőre nem törődöm, csak ha valami különösen fontos változás vagy fordulat állna be, akkor nyomban Budapestre sietnék. A névszerinti szavazásokat nélkülöm is elvégezhetik.

A kibontakozásra vonatkozólag pedig Andrássy Gyula gróf a következőket mondta:

Nem kívánom a leveli béka szerepét játszani, nem akarok jóslásokba boosátkozni, meggyőződésem azonban, hogy a közel jövőben fantasztikus meglepetések várhatók.

Andrássy Gyula gróf és családja késő délután folytatták utjukat autón Brassóba.

— **Csanádmegyében** esett az eső. Tegnap éjjel Csanádmegye számos községében hatalmas zivatar volt, mely több helyen a telefon-drótokat is megrongálta, úgy, hogy több helyen a telefonforgalom megszűnt. Csanádpalotán negyven centiméternél magasabban állott a víz. A zivatar főként Csanádpalotán, Nagylakon, Sajtényben, Magyarcsanakon és a mezőhegyesi határban tombolt nagy erővel. A bőséges eső különösen jól tett a veteményre, különösen a kukoricára. Makón egyáltalán nem volt eső és a hőség a mai napon még jobban emelkedett; ma 39 fok Celsius meleg volt.

— **Birkóság a Killiany ci kuszban.** A Bélatéren felállított Killiany cirkusz napok óta időzik Aradon kiváló mutatványaival s a birkózásokkal élvezetes estét szerzett a közönségnek. Az eddig eredménytelenül végződött mérkőzések egyikét az est folyamán döntötték el. Habár a győzelem kevés reményében szállott sikra ellenfelével Hans Kavan, ellenfelét Van Fan Zsiut 28 pernyi erős küzdelem után legyőzte. Eredmény a következő: I. Tripold Izidor—Alfredó Paganini, győztes Tripold II. Nagy Károly Vilmos—Sappl Mang, győztes Nagy. III. Hans Kavan—Van Fan Zsiu, győztes Hans Kavan. Merkőzés esténként folytatódik.

— **Az autóbusz-megállóhelyeken** változás történik. Ugyanis a Központi szálló előtti megállónál ezentúl csak a vasut felől jövő kocsik állnak meg, míg a Szabadság tér felől jövő autóbusz megálló helye a Salac-utca másik sarkán lesz.

— **Az Aradi Közlöny panaszkönyvéből.** A következő panaszos leveleket kaptuk: Igen tisztelt szerkesztő ur, tudom, hogy az ön lapja minden közérdekű panasznak helyet ad és a közlésnek mindig meg is van a kellő fogantatja. Szíveskedjék közölni a Dezeó-utcai lakosok nevében, hogy ebben az utcában türelmetlen a por. Amióta ezt az utcát aszfaltolták, azóta se nem locsolták, se nem söpörték, úgy hogy a lakók térdig gázolnak a porban, amely tudvalóleg a legnagyobb betegségek előidézője. — **Több lakó.**

Igen tisztelt szerkesztő ur! Azt hiszem nem csak a magam és családom, de számos Teleky-utcai lakó nevében cselekszem, ha arra kérem, hogy becses lapjában panaszomnak helyet adni szíveskedjék. Ugyanis — azt hiszem — azon házban, ahol a szociálisták tartják helyiségüket, egy kutya van, amely egész éjjel ugat, úgy, hogy sem elaludni, sem aludni nem lehet. Egy ilyen lármás kutyának, tanyán igen, de városban nincsen helye. A munkától fáradt emberek és gyermekek nyugalma pedig reméljük megér annyit, hogy a rendőrség beavatkozzon ez ügybe. Köszönettel és tisztelettel B. Béláné.

— **Kavicsbánya,** mely Arad m. Csicsér község határához tartozó a Maros balpartján Temes megye Szépfalu község közelében levő 4730 négyszögöl területű, eladó. Bővebb felvilágosítást ad az Aradi Közlöny kiadóhivatala.

— **Uj Messenger Boy** vállalat létesült városunkban, mely körülményt, — minthogy ismét egy új, modern intézménnyel gyarapodtunk — örömmel vesszük tudomásul. Lázás tevékenységünk gyors és biztos elintézésének egyik praktikus eszköze a nagyobb városokban világszerte immár mindinkább elterjedt ily futárszerű küldő-vállalat, mit olcsóságánál fogva a nagyközönség mindenkor szívesen vesz igénybe. Felhívjuk a nagyközönség szíves figyelmét e szimpatikus boyok igénybevételére, melynek hívó neve: „Kerékpáros Futár-vállalat”. Telefonja: 848.

— **Nagy detektív-műsor az Urániában.** Ha olvasuka lapokban megjelenő bűnesetek leírásait látjuk, hogy a gaztetek keresztülvitelénél hihetetlen ötletességet tanusítanak a gonosztevők, de még náluknál is ügyesebbek a nyomozást eszközöző detektívek. Ime az Uránia legújabb kizárólag detektív történetekből összeállított műsora. Két három Amerika legkiválóbb nyomozó zsenijének Nick Winternek eseteit látjuk. Az egyik esetben egy előkelő szállodának veszedelmes tolvaját teszi ártalmatlanná. A nagy detektív idősebb hölgynek öltözve lép a szállodába. A foorjában szándékosan leejti tárcáját, melyet egy elegáns ur udvariasan nyújt át neki. A hölgy tüntetőleg nézi meg duzzadt tárcájának gazdag tartalmát. Ez elég az elegáns urnak, hogy a hölgy melletti szobát kérje a portástól. A férfi nagy ládával költözik szobájába, melynek alsó felében cinkostársa van elrejtve. Este, mikor minden elcsendesedik — a tolvaj ne hogy gyanu érje, tüntetőleg távozik a szállodából — az elrejtett cinkostárs előbujik rejtekéből és beoson Nick Winter szobájába. Itt aztán hamarosan ártalmatlanná teszi. Most Winter helyezkedik el a ládában és mikor az elegáns tolvaj hazaérkezve a zsákmány iránt érdeklődik, a detektív villámgyorsan béklyóba köti a vakmerő tolvaj kezét. A mostani fényes program három napig szerepel az Urániában.

— **Toll Jancsi,** a legnagyobb „igányművész” kellemes fejtűnést kelt naponta a Központi-kávéházban megkapó zenéjén kívül azzal az ujjításával is, hogy a kávéház nyitott ablakában játszik teljes zenekarával, miáltal úgy a kávéház, mint a terrace közönsége egyenlően élvezzi a kitünően szervezett zenekar játékát. Az Aradon legutóbb szerepelt zenekarok közül csak Rác Károly közelítette meg Tollt, aki szintén fáradhatatlanul játszott órákig egyfolytában. Aradváros szórakozni szerető intelligenciájának valószínű eseménye, hogy ezek a kávéházi hangversenyek még néhány napig megismétlődnek. 3314

— **Francia lőkörök** legbiztosabb készítésére — házilag — a lőkörözés 1 üveg 60 fillé: Vejteik és Weisznál. 45(1

Asszonyok a politikában.

(Fővárosi levél).

Budapest július 28.

A képviselők technikailag obst uálnak és névszerint szavaznak szabadságkérő levelekre. Otthon meg az asszonyok olvassák a lapokban, hogy most ez kér szabadságot, majd az a harcos ellenzéki képviselők közül. Ebből aztán félreértések keletkeznek. Multkor történt, hogy Ráth Endre képviselő lement **Miskolcra**, ahol fiatal, szép felesége az édesanyjánál időzik.

— No, most Bandi, itt maradsz néhány napig pihenni,

— Nem maradhatok, nem maradhatok — mentgetődzött Ráth Endre — még ma vissza kell utaznom, hogy holnap reggel ott lehessenek. Nem maradhatok el, mert Eitner Zsigmond, a vitarendező bizottság elnöke, megnézi, hogy ki van ott és ki nincs ott minden reggel.

— Ugy? — szölt az asszonyka. — Eitner Zsigmond? Hát mindjárt megmutatom én neked, hogy ki az az Eitner Zsigmond.

Elővett egy lapot és megmutatta benne, hogy Eitner Zsigmond három heti szabadságot kér.

— Na látod — folytatta — Eitner Zsigmond beugrat benneteket, ott tart benneteket ő pedig fogja magát és szabadságot kér.

Ráth Endre erre szépen türelmesen megmagyarázta, hogy a szabadságkérés a technikai obstrukcióhoz tartozik és nem komoly szándék, hanem csak ürügy arra, hogy névszerinti szavazást keljen elrendelni és a névszerinti szavazással elteljen vagy háromnegyedórái idő.

Az esethe azonban csak akkor nyugodott bele a Ráth Endre felesége, amikor Ráth Endre azon helyben levelet írt és a levélben nem is mint Eitner három heti, hanem hat heti szabadságot kért a háztól.

És azután olvashatta Ráth Endréné a lapokban, hogy az ura hat heti szabadságot kért, névszerint szavaztak felette és a kért szabadságot nem kapta meg. Irta is a férjének:

— Most már elhiszem, kedves uracskám, hogy nagyon be vagytok fogva, de azért olykor-olykor elszökhetsz.

Ugyancsak férjes asszonyok bosszantására találtak ki irigy agglegény képviselők, hogy amíg a férj itt obstrukciózik, azalatt vidékre a címére levelezőlapokat és táviratokat küldenek ilyenféle tartalommal:

Kedves Barátunk!

Két hét óta otthon ülsz. Bocsáss meg, de ideje volna, hogy teljesítsd honatyai kötelességedet is. Jöjj az első vonattal!

Az asszonyok persze erre rémitő telegrafálást rendeznek körülbelül ilyen tartalommal:

— Te himpellér, a képviselőházban azt hiszik, hogy itthon vagy, nekem pedig azt hazudtad, hogy a képviselőházban vagy. Rögtön gyere haza.

AZ ARADI KÖZLÖNY telefonszámai:

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	— 357
Szerkesztőség (csak éjjel használható)	
meilékállomás	— — — — — 151
Kiadóhivatal és hirdetési osztály	— 151
Nyomda	— — — — — 151

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

— **Az aradi piac áraitól** ezt a hivatalos jelentést kaptuk: 1 drb saláta 1-4 fill., 1 drb kalarabé 2-3 fill. 1 drb. kelkáposzta 2-4 fill., Tök 1 drb 6-30 fillér. Zöldborsó 1 liter 70-90 fill. 1 kötés retek 8-6 fill., uborka 1 drb. 2-4 fill., zöldpaprika 1 darab 1-2 fill.

lér, 1 rakás sponót 10—12 fillér, 1 rakás sóska 10—12 fillér, 1 kiló paradicsom 24—30 fillér, 1 kiló burgonya új 6—9 fill., 1 drb. káposzta 12—40 fill., 1 kötés vöröshagyma 2—6 fill., 1 kötés foghagyma új 2—6 fill., 1 kötés zöldség 4—12 fill., 1 drb zeller új 2—4 fill., 6—7 drb. tojás 40 fill., 1 liter tej 16—26 fill., 1 csomó tenézturó 8—12 fill., 1 liter tejfel 1.00—1.20 fill., 1 kiló vaj 2.40—3.00 fill., 1 drb rántanivaló csirke 60—70 fill., 1 drb csirke sütni 1.20—1.60 fill., 1 drb tyúk 1.60—2.40 fill., 1 drb sovány liba 3.50—4.20 fill., 1 drb kövér liba 800—1100 fill., 1 drb sovány kacsa 150—250 fill., 1 drb kövér kacsa 500—700 fill., 1 darab karfiol 20—60 fillér, 1 kiló fehér kenyér 30 fillér, 1 kiló barna kenyér 26 fillér, 1 kiló marha hus 151 fill., 1 kiló leves hus 184 fill., 1 kiló marha hus pecsenye 200 fill., 1 kiló borju hus 200 fill., 1 kiló borju szelet 240 fill., 1 kiló sertés hus 192 fill., 1 kiló karaj 200 fill., 1 kiló zsír 192 fill., 1 kiló szalonna 192—240 fill., 1 kiló juhhus 136—144 fill., 1 kiló bárányhus 144—160 fillér.

Aradi gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 28

A szünni nem akaró hőség katasztrófával fenyegeti a tengerit és burgonyát, valamint azon növényeket, amelyek öntözést, illetőleg nedvességet igényelnek.

A gabonaüzlet irányzata, mint ezidőszent sok minden más, a kánikula hatása alatt áll és szilárd.

Elkelet a mai piacon:

1000 mm. új buza	10.40—60
300 mm. tengeri	7.40—50
Új árpa	7.10—20
Új rozs	7.50—60

Az árak ötven kilogrammonként, koronákban értendők.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Árnyalt tudósítás.

Budapest, július 28.

Amerika 1/4-el magasabb. Kínálat, vételkér. korlátolt, 15 ezer mm. 10 fillérel magasabb.

Az árak 50 kilogrammonként, szentíván

Áru	1000 mm.	1000 mm.	1000 mm.	1000 mm.
Buza 1911. októberre	11.05—11.06	11.07—11.01		
Buza 1912. áprilisra	11.00	11.31	11.31—11.32	
Ros 1911. októberre	9.05	9.06	9.08	9.09
Tengeri 1911. auguszt.	7.65—7.69	7.7—7.75		
Tengeri 1912. májusra	7.0	7.41	7.43—7.44	
Zab 1911. októberre	8.15—8.15	8.12—8.13		

Budapesti értéktőzsde (Táv. jelentés).

Július 28.

Magyar aranyjárdék 4 ⁰ / ₀	111.90
Magyar koronajárdék 4 ⁰ / ₀	91.—
Magyar koronajárdék 3 ⁴ / ₀	50.20
Magy. földteherm. kötvény 4 ⁰ / ₀	82.—
Horvát-szlavon földteherm. kötvény	94.—
Magyar nyeresémsorsjegy kölcsön	220.—
Tiszaszab. és szegedi sorsjegy kölcsön	155.—
Osztrák járadék papírban	92.20

Osztrák járadék ezüstbe	95.90
Osztrák járadék aranyban	116.50
Osztrák koronajárdék 4 ⁰ / ₀	92.10
1880. évi osztrák allamsorsjegy	157.—
Osztrák-magyar bankrészvény	19.50
Magyar hitelbank-részvény	835.—
Osztrák hitelintézeti részvény	659.—
Osztr.-magy.-államvasuti részvény	746.25
20 frankos arany (Napoleonkor)	19.01
Német birodalmi márká	117.20
London vista	239.87 1/2
Páris vista	95.—
20 márkás arany	28.49

A Temesvári Lloyd-Társulat.

Aranygyarmokokának hivatalos árjegyzése.

Tévirat tudósítás.

Ár 50 kilogrammonként koronákban.)

1911 Jul 28

Buza (szokvány-minőség):

75 kilogrammos	10.00—10.05
76	10.05—10.10
77	10.10—10.15
78	10.15—11.20

Buza (Temesvári koronák ára):

75 kilogrammos	10.00—10.10
Ros	7.90—8.00
Árpa	7.00—7.10
Zab	8.30—8.40
Tengeri	7.30—7.40

Kőbányai sertés piac.

Jul 28

Július 26. Magyar elsőrendű: Fialat nehéz (páronként 320 kilogrammon felüli súlyban) 150—152 fillér. Fialat közép (páronként 251—320 kilogrammig terjedő súlyban) 154—156 fillér. Közép (páronként 240—280 kgr.) 164—168 fillérig.

Sertéslétszám: 1911. évi július hó 25. napján volt készlet 27834 drb. — 1911. július hó 26-án felhajtott 218 drb. — 1911. július 26-án elszállított 170 drb. — 1911. július 27. napjára maradt készletben 27882 drb.

Felelős szerkesztő:

Bolgár Lajos.

NYÁRI SZINHÁZ.

Aradon, 1911. július 29-én szombaton

Vendrey Ferenc és Tapolczay Dezső a budapesti Vígyszínház művészeinek felléptével:

Itt először:

A végrehajtó.

Bohózat 3 felvonásban. Írták: Sylväne és Artus. Fordította: Beldi Izor. Rendezi: Vendrey Ferenc.

SZEMÉLYEK:

Cherademé,	Vendrey F.	Largilette	Delly Lajos
Brokatei,	Tapolczay D.	Pimporet	Váradi Jenő
Antonietta,	Kápolnay J.	Kapitány	Kesztler Ede

Kezdete este 8 órakor.

APOLLÓ SZINHÁZ

az Andrássy-terület új Lloyd-palotájában.

Urania Magyar Tudományos Színház aradi színpadja.

Ma, szombaton 1911. július 29-én:

1. Utazás az északi jégstegenen. Természet után. — 2. Nászutazás. Nevetelő. — 3. A vízözön. Bibliai dráma. — 4. A szent Brahma országa. Természet után. — 5. Vasuti szerencsétlenség. Dráma. — 6. New-York mulatóhelyei. Látványos. — 7. Mexikói felkelők. Dráma. — 8. Lemke barátunk kertje! Kacagató.

Előadások délután 6 órától.

Helyárak: Páholy ülésenként 1 kor. Tízszék 1 kor. I-55 hely 80 fillér, II-ik hely 60 fill., III-ik hely 40 fill., IV-ik hely 20 fill.

A hölgyek kéretnek a nézőtérre kalap nélküli megjelenni

Műsort ingyen kapni a jegyszedőknél. Saját zenekar.

URANIA

mozgófénykép színház.

(Béres Simon-utca 1. szám, Szabadság-ter mellett.)

Ma, szombaton 1911. július 29.

- Szenzációs detektív műsor. 1. Nick Winter és a Celebri-szálloda tolvaja. — 2. Tetten ért gonosztevő. — 3. Az eltűnt örökös. — 4. Az elhalt nyakak. — 5. Nick Winter és hasonmása.

Előadások d. u. 6 órától kezdve este 11 óráig.

Helyárak: I. hely 1 kor., II. hely 80 fill., III. hely 60 fillér, IV. hely 40 fillér, V. hely 20 fillér.

Utolsó előadás este 11 óráig.

NYILTÉR.*

Telecsán Etelka-féle vegyeskereskedést f. évi augusztus hó 1-én átveszem. Kérem az érdekelteket, hogy követeléseiket legkésőbb folyó hó 31-ig nálam jelentsék be.

Székudvar, 1911. július hó 25.

Szechenyi József.

3835

**Világhírű
amerikai
és angol**

sandalcipők

óriási választékban, előnyös
gyári áron árusít, csak

Kutányi J.

Arad, Vörösmarthy-utca 1. Telefon 335.

Építetők figyelmébe!

Csobán Tivadar

építészeti irodája.

Arad, Deák Ferenc-utca 20a. sz.

Van szerencsém értesíteni az építetők közönséget, hogy az építészeti téren mindennemű munkákat, ugymint:

tervezéseket, új építkezést,

régi épületek átalakítását

ugy helyben, mint vidéken a legjutányosabb árban készik.

Tisztelettel:

Csobán Tivadar,

2631

építész.

Felsőkereskedelmi iskolát végzett, jó írással bíró, a németnyelvben jártas keresztény fiatal ember vidéki uradalomban irodai

3318

alkalmazást nyer.

Bizonyítványmásolatokkal felszerelt folyamodvány a kiadóhivataltól megtudható címre küldendő.

PALMA

**AVALODI
KAUCSUKSAROK**

Költözők figyelmébe!

— Telefon 250. szám. —

Értesitem a t. szállító közönséget, hogy hosszú évek óta a Petőfi-utcában volt butorszállítási üzletemet 1911. évi augusztus 1-ével Deák Ferenc-utca 36. szám alá, Mairovitz házba helyezem át.

Ajánlom ezuttal 6, 8 és 10 méter hosszú zárt, belül kárpitozott tiszta butorszállító kocsijaimat úgy helybeli, mint a legtávolabb eső vidékre történendő költözéseknél. Vállalok mindennemű fuvarozást és átköltöztetést a vasutra és vidékre, nyitott, ruganyos kocsikon is teljes jótállás mellett.

Kérve a t. közönség további támogatását, kiváló tisztelettel

Éliás Lipót Fia

butorszállító

3278

Deák Ferenc-utca 36. szám.

„TURUL“-CIPŐ

elegáns,

tartós,

jutányos.

Turul Cipőgyár részv. társ. Temesvár.

Főraktár: Arad, Andrásy-tér 13. Minorita-palota.

Üzletvezető: **WEINBERGER EDE.**

2932

1200 munkás és alkalmazott. Árjegyzék ingyen és bérmentve. 130 fiók a bel- és külföldön.

Költözők figyelmébe!

Villamos világítási berendezéseket

csillárokkal

együtt kedvező fizetési feltételek
mellett szerel és szállít :: 1769

KOCH DÁNIEL

villamoscsengő és telefonberendezési vállalat

Arad, Deák Ferencz-u. 42.

Alkalmi vételek

és eladások

ékszertárgyakban

arany és ezüstneműkben, Arad legnagyobb
óra- és ékszerraktára

Deutsch Izidor

óras és ékszerész

Weltzer János-utca, Minorita-palota.

Zálogcédulák

arany és ezüstneműk, gyémánt és bril-
liáns tárgyak a legmagasabb árban meg-
vétetnek vagy más tárgyra átcsereztetnek

TELEFON 438.

TELEFON 438.

**Női lüszter, gummi
és tavaszi felöltőt
már 10 kor.-tól**

vehet nagy választékban

Schwartzberger Manó

női confection áruházában 2671

ARAD, Vörösmarty-utca 3.

Őszi újdonságok naponta érkeznek.

17489—1911.

Hirdetmény

Tekintettel arra, hogy a vízfo-
gyasztás fokozott emelkedéséből
arra lehet következtetni, hogy a
vizpazarlás a tanács figyelmeztetése
daczára nemcsak hogy nem
szűnt meg, de még nagyobb mérv-
ben folyik s tekintettel arra, hogy
az aradi vízművek zárgondnoká-
nak előterjesztése szerint a 4000
kőbméter napi fogyasztásra emel-
kedett vizszolgáltatást a vízvezeték
állandóan nem képes teljesíteni,
nehogy a vizszolgáltatás teljesen
fenakadjon vagy meg szűnjön s
ezzel a lakosság teljes vízhiánynak
legyen kitéve, kötelezzük a vízmű-
vek zárgondnokát, hogy a vízveze-

téki közutakat 1911. évi július hó
29-ik napjától kezdve este 8 óratól
reggel 5 óráig zárja le, a háztulaj-
donosokat pedig kötelezzük, hogy
a házi vízvezetéseket 1911. évi ju-
lius 29-ik naptól kezdve este 10
óratól reggel 5 óráig zárassák el.
Arad 1911. július 28.

A városi tanács.

**Különösen pékek
figyelmébe ajánlja.**

Mikes Kelemen-utca 52.
sz. alatti, ezelőtt Staudt-féle
ház nagyon előnyös fizetési
feltételek mellett azonnal eladó,
vagy lakrészenként is kibérel-
hető.

A házban levő üzlethelyiség
kapcsolatos egy pékműhely-
nek épült helyiséggel, — mely
megfelelő kemencékkel van fel-
szerelve.

Bővebb felvilágosítás szereshető:

Dr. Kuttu Alfréd

ügyvédi irodájában, Hasszinger-
utca 3. sz. a. 3333

Még csak 2 napig!

CIRCUS

Variete Killiany

a Béla-téren.

Ma, szombaton július 29-én

nagy jutalom

előadás

a közkedvelt komikus kerékpármű-
vész Pillár ur Javára.

Itt először: Karneval Nizzában, nagy
kacagató bohózat.

Záradékul **nagy nemzetközi**

dijbirkózás.

Elsőrangú művészek és művésznők.

Bővebbet a napi falragaszok.

3174

Tisztelettel

az igazgatóság.

Intézeti fehéreneműk

leányok és fiuk részére,

teljesen előírás szerint,

legfinomabb minőség,

izlésesen kiállítva, eddig

még nem létezett olcsó

:: áron kaphatók. ::

Kivánságra költségjegyzékkel

szívesen szolgálunk.

Maradék-vásznak

tiszta órna, irlandi, métere 72 kraj-
cár, vékonyabb 80 krajcár.

Chiffon-maradékokban, mosott mada-
polan métere 64 fillér —
kitűnő minőség — minden fehérenemű-
félére jól használható. 1861

Angol fonal-vászon

kiváló, finom, jó minőség métere 64—66
fillér. — Még nem létezett olcsó árak. —
Bármely kelengyéhez használható.

Rendkívül ked- vező alkalom maradékokban!

Üzletünkben mostaná-
ban nagyon sok mara-
dék gyűlt össze, neve-
zetesen: mosóvászon,
mosó de'ainek, gyapjú
delainek, sephyrek, sző-
vélkémék, gyermek-
ruhának alkalmas sző-
vetek versenyen kívüli
:: olcsó áron. ::

Szőnyeg-maradékok

:: rendkívül olcsón. ::

Ezen rovatban minden más egy-
eszeri betéttel árá 4 fillér,
vastagabb betűkkel 8 fill.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Kiadóhivatal: József tőh.-ut. 22.
Kiadóhivatali telefon: 151. sz.
Szerkesztőségi .. 357. sz.

Apró hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban, vidékről az apró hirdetések postai utalványon küldendők — a szelvényen a szöveg első — avagy levélbélyegeken. Tudakozásnál a hirdetés száma mindenkor közlendő. Levélbeli megkereséseknél, (a jellegű leveleket kivéve) felvilágosítással szolgál a kiadóhivatal, ez esetben, válaszbélyeg csatolandó. Az apróhirdetések díja a szavak száma szerint számítható. Minden szó 4 fillér, vastagabb betűkkel 8 fillér. A legkisebb hirdetés 60 fillér. A vastagabb betűkkel kívánt szavak a kéziratban aláhúzással jelzendők. Az apró hirdetések 6 óráig fizetendők. A hirdetőt a kiadóhivatal kiváratra díjtalanul megszerkeszti. **HIRDETÉSEK ESTE FÉL 6 ÓRÁIG VÉTELEK FEL.**

Ajánlatokhoz,

melyeket valamely jelige alatt küldenek a kiadóhivatalba, ne tessék eredeti okiratokat mellékelni, mert éretjük semmiféle felelősséget nem vállalunk. Azokat az ajánlatokat, melyeket az apróhirdetés megjelenésétől számított 4 héten belül címzettjük el nem visz, a kiadóhivatal megsemmisíti.

LEVELEZÉS.

Magda!

Drága levelének rendkívül örültem és boldog vagyok, hogy betegségéből felgyógyult. Arra kérem — ha csak lehetséges — jöjjön el szombaton, hogy újra ölelhessem. Pá, édes. Imádója: Miklós. 5016

Békéscsaba pályaudvaron

szerdán délelben Arad-felől átutazó bájos hölgyet, ki a lapot kezében mutatta, kérem írjon „Aranycsillag” Békéscsaba pályaudvar postarostante. 8851

Drága Antóniám!

Gyógyítólag hatott sajtó szívemre, hogy kedves soraiddal váratlanul felkerestél. A mindennapi élet nagy küzdelmében, a kenyérkeresetet nehéz pályáján jóleső érzés az, ha az ember annak a tudatában van, hogy létezik valaki, aki bánatában osztozik, az élet sok keserűségét igyekszik édeséssé tenni. Vigasztaló soraid felvidítotok. Hátha még itt lennél közlemben és csókjaiddal halmoznál el?! Teljesen meggyógyulnék. Addig is imádkozom, hogy közös óhajaink, vágyaink rövidesen teljesüljenek, hogy szerelmes szívünk örökké egymásé legyen. Isten veled. A viszontlátás reményében csókollak szokszor, rajongó Gáborod. 5018

Ha nem tud aludni

ne Bromot, de Vojtek és Weisz hírneves rovarperát vegye. II-3326

Drága szörméit

védje meg Vojtek és Weisz molypusztítójával. II-3327

Lakás fertőtlenítést

legolcsóbban, legjobban végezheti Vojtek és Weisz fertőtlenítő szerével. II-3329

KIADÓ LAKÁS.

Egy öt szobás utcai kényelmes úri lakás, minden mellékhelyiséggel, augusztus 1-re kiadó. Petőfi-u. 10. Ügyvédek és orvosok részére rendkívül alkalmas. 3104

3 szobás lakás

mellékhelyiségekkel augusztus 1-től kiadó. Thököly Imre-u. 11. 8238

Kiadó

sarok üzletiség, szép világos, Luther Márton-utca 1. sz. a., esetleg azonnal is átvehető. 3303

Kiadó

2 szobás lakások vízvezetékekkel ellátva, a vasút közelében szeptember 1-ére. Nagyváradi-ut 9. szám. 3312

Üzlethelyiség.

3305 mely bármely iparosnak igen alkalmas, esetleg megfelelő lakással, szeptember 1-ére Aulich Lajos-utca 12. sz. alatt, ugyanitt egy két szobás lakás fürdő-szobával kiadó.

A Zsidótemető utcában

egy üzlethelyiség lakással, ugyszintén egy kétszobás és egy egy-szobás lakás Augusztus 1-ére kiadó. 3311

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Automobil

Puch-gyártmány 2 személyre, 8 lóerős, eladó. Czim a kiadóhivatalban. 3224

Egy jóforgalmu

5 járatú gőzmalom más vállalat miatt azonnal eladó. Dávid Mátyás Kürtös. 8187

1 doboz 100 drb.

levélpapír 1 korona. Amerikai töltő tollszár 1 kor. Gyümölcs szalvetta 100 drb. 1 kor. Salicillal telített valódi pergament papír kapható Pichler Sándor könyv- és papírkereskedésében Arad, Szabadságtér 1. sz. 2551

Eladó

egy darab teljesen új 30 hektoliter űrtartalmu víztartány hozzátartozó 8 méter magasságu lábbal. Bővebbet Weisz Jenő lakatosnál Andrassy-tér 9. 3309

Egy korecsmaüzlet

vegyes kereskedéssel egybe kapcsolva betegség miatt igen jutányosan átadó. Bővebbet szívességből Klein Miksa pálinka nagykereskedőnél, Boros Beni-tér. 8832

30-40 métermásza

makulatura olcsón eladó, Ingusz I. és Fia könyv- és papírkereskedésében, Andrassy-tér 16. 555

Szagos lesz az utca

amerre jár, ha mosdó szappanját Vojtek és Weisznál vásárolja; 6 darab 1 korona. II-3302

Egy vendéglő,

nagy jövővel, más vállalkozás miatt azonnalra is eladó. Bővebbet Hunyady-utca 6. Kleinnál. 8339

ALKALMAZÁST KERES.

Felügyelői

vagy más bizalmi állást keres legjobb referenciával bíró idősebb zsidó férfi. Messer Illés Varjassy-utca 18. 3309

ALKALMAZÁST NYER.

Fűszer, vas és rövidáru

szakmából keresek fiatal segédet azonnali belépésre, a román és német nyelv szükséges. Ugyanott jóhából való fiu tanulónak felvétetik Bienenstock Márk Körösbökény (Arad m.) 3307

Elárútonót keresek

waggongyári üzletembe, kik már alkalmazva voltak. előnyben részesülnek. Kohn László. 3338

Eladó

a budapesti gépipari és szabadalmi kiállításon éremt nyert szabadalom, vagy társat keresek. Választó utca 9. sz. Mikolás. 3340

Bognár és szijgyártó

felvétetik a monyoról uradalomnál, u. p. Bokszeg. Személyesen jelentkezőknek, csak akceptálás esetén, a vasuti költség meg lesz térítve. 3320

Vennék

néhány száz métermásza szénát, Ajánlatokat kér Niederhauser Gyulán. 3352

Irodai

teendőkből jártas leány azonnal felvétetik Deák Ferencz-utca 30. Gyorsfutár iroda. 3354

INGATLAN.

Eladó bérház

melyben 1 jóforgalmu fűszerüzlet is van, szabad kézből eladó. Orczi-utca 17. sz. 3237

Váts-féle ház eladó.

Felhívom figyelmét minden üzletembernek Arad legforgalmasabb utcájában Asztalos Sándor-utca 4. sz. levő házamra, mely augusztus 1-én délután 3 órakor az igazságügyi palotában árverés útján el lesz adva. Wáts. 3354

KÜLÖNFÉLE.

Megnyilt

egy szépen berendezett kosztház, ahol izletes, jó, háziisan készült ételek a házban és házon kívül, ebéd és vacsora 50 korona havonta, zóna-reggeli kenyérral 30 fillérért kapható Oprea Péter Tökölly-tér, Tabakovics-ház. 3317

Fogatot

bérelnek a délelőtti órákra, lehet egy lovas is. Ajánlatokat „Orvos” címre a kiadóba kérek.

Csillárok, Villamos felszerelések legolcsóbban

Diamant-nál

Atzél Péter-utca 2. (az udvarban)

Nagy Sándor

szobrász

Arad, Kossuth-utca 4. sz.
(Malrovtz kőfaragó telepén.)

Készít művészi kivitelű figurális és dekoratív

szobrász munkákat

u. m.: portrékat természet és fénykép után, síremlékeket, mindennemű iparművészeti tárgyakat, modern épület, díszítő szobrászmunkákat, terakotta, kő, gipsz, cement, stb. anyagokból és azok javítását elvállalja a legolcsóbb árért. 4407

Használt

ó l o m

megvételre kerestetik

Husserl Manó

Arad, Szt. Pál-utca 11. sz.
Telefon 348. szám.

Csatornázás és vízvezeték szerelő bádogos. Készítmódern butor veretef. Fémcsiszolás, galvanizálás. (Nikkelezés, vörös és sárga rezezés, horgonyozás, ónozás, aranyozás, ezüstözés.) 8341

Galvanoplasztikai munkák